

Od januarja
do aprila
v Sloveniji tuji
strokovnjaki o
obvladovanju varoj

- Virusne okužbe čebeljih družin
- Kitajske tovarne za proizvodnjo medu
- Predlogi Upravnega odbora Čebelarske zveze Slovenije glede reševanja problematike varoje

Za člane ČZS nudimo 7% popust pri nakupu čebelarke opreme v vrednosti nad 50 EUR. Pri nakupu sladkorja v količini večji od 200 kg pa prejmete 11% popust na vso opremo Lyson.

LYSON

Točilo 6 kaset kombinirano za AŽ in LR, avtomatsko samoobračalno
cena: **1.620,16 €**

Točilo 4 satno univerzalni koš, motorni pogon
cena: **547,00 €**

Zaščitni kombinezon več vrst
že za **32,00 €**

Inox sončni topilnik - mali
cena: **184,46 €**

Satnice LR in AŽ
cena: **1,15 €**

Komora za dekrystalizacijo medu
cena: **1.100 €**

LR panj iz polistirena
cena: **74,50 €**

Trietažni panj AŽ 10 satni standard s kontrolo varoe,
cena: **179,00 €**

Panj AŽ 10 satni standard s kontrolo varoe
cena: **115,00 €**

Pogače in sladkor za krmljenje čebel - ugodno

*vse cene vsebujejo DDV

Ostalo čebelarstvo opremo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Delovni čas: pon-pet 09:00-13:00 in 16:00-19:00, sob 08:00-12:00

Belokranjski hram d.o.o., Ulica Staneta Rozmana 16, 8340 Črnomelj, M: +386 40 745 750, +386 40 748 588, +386 31 695 485
www.belokranjski-hram.si, facebook-belokranjski hram, E: info.belokranjski-hram@t-2.si

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME TRGOVINA - ČEBELARSTVO

NOVO !!!
IZDELUJEMO SATNICE NA NAJSODOBNEJŠEM STROJU.
PO DOGOVORU MOŽNA IZDELAVA SATNICE IZ LASTNEGA VOSKA.

PLASTIČNA TESTNA MREŽA

PLASTIČNO OBEŠALO

MATIČNA REŠETKA

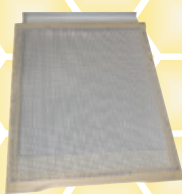
IZOLACIJSKA PENA

ČEBELJE POGAČE

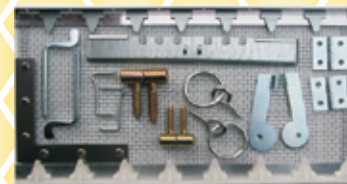
SATNIKI

LEŠENA TESTNA MREŽA

OJAČANA RAZSTOJIŠČA

VSE ZA OBNOVO PANJEV

Delovni čas: od pon. do čet.: 09-12 in 15-17, pet.: 09-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO
4% POPUST PRI
GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 100 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

Spoštovane čebelarke in spoštovani čebelarji!

Najprej naj vsem skupaj zaželim srečno, zdravo in uspešno leto 2017. Naj bo leto polno radosti, medsebojnega spoštovanja in predvsem pozitivnih predlogov za nadaljnji razvoj slovenskega čebelarstva. Še posebej si želim, da bi čebele čim bolje preživele zimo, da bi narava ponudila čebelam obilno pašo, da bi jesen pričakali s polnimi sodi ter z zdravimi čebelami in da bi v leto 2018 zakorakali že s skoraj praznimi sodi ...

Leto 2017 se je začelo s prvo spremembo, ki je vidna že na prvi pogled. Kot vidite, smo prenovili naše glasilo Slovenski čebelar. Delovna skupina, ki jo je imenoval UO ČZS in katere člani so Lidija Senič, Vladimir Fajdiga, Marko Borko, Andrej Jus in Franc Šmerc, je po mojem mnenju opravila odlično delo, saj je prenovljeno glasilo zdaj na naših mizah. Upam, da vam je oblika všeč, predvsem pa si želim, da bi vsako številko skupaj vsebinsko nadgrajevali in da bo vsebina taka, kot si jo čebelarji želimo.

ČZS je za leto 2017 pripravila zelo pester program dela, ki ga je soglasno potrdil UO ČZS, zelo pozitivno pa je bil sprejet tudi na regijskih posvetih naše krovne organizacije. Za uresničitev programa nas čaka veliko skupnega dela za skupno dobro nas vseh. Zato se zahvaljujem vsem, ki sodelujete pri izvajanju našega skupnega programa, ob tem pa se jasno zavedam, da brez upravnega in nadzornega odbora ČZS, komisij upravnega odbora ČZS, sodelovanja vodstev čebelarskih društev in zvez ter številnih posameznikov ta program ni uresničljiv. Zelo pomemben dejavnik za uresničitev programa so tudi zaposleni v ČZS, saj prav oni izvajajo sklepe organov ČZS in pripravljajo tako strokovne kot administrativne podlage za udeleževanje programa ČZS in programa javnih služb, ki jih izvaja ČZS.

Pred nami je nekaj ključnih nalog, ki so pomembne za nadaljnji razvoj čebelarstva. **Prva in najpomembnejša**

je »ureditev« **področja zdravstvenega varstva čebel.** UO ČZS je sprejel nekaj usmeritev (objavljamo jih v tej številki) ter jih posredoval pristojnim in odgovornim. ČZS bo vztrajala pri njihovi realizaciji v okviru časovnega načrta. Program za leto 2017 vsebuje veliko konkretnih ukrepov glede nadaljnjih korakov na področju ohranjanja kranjske čebele in njene selekcije ... Veliko pozornosti bomo namenili promociji čebelarstva in čebeljih pridelkov, kakovosti in varnosti čebeljih pridelkov, usposabljanju čebelarjev ... Čaka nas odločitev o tem, ali bomo leta 2021 v Sloveniji organizirali svetovni čebelarski kongres Apimondia, postaviti želimo temelje za mednarodno šolo čebelarstva, ne nazadnje pa tudi pričakujemo, da bo Organizacija združenih narodov jeseni razglasila 20. maj za svetovni dan čebel. To je samo del našega programa, ki je tudi javno objavljen na spletni strani ČZS, v pisni obliki pa so ga prejeli vsi predsedniki čebelarskih društev.

Skratka, spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji, čaka nas veliko dela, a verjamem, da bomo skupaj zmogli uresničiti vse načrtane naloge. Vse, ki ste nam pripravljene posredovati konkretne predloge za izboljšanje stanja v slovenskem čebelarstvu, vabim, da nam jih predstavite, vse, ki želite pomagati, pa vabim, da se nam pridružite.

Naj končam z mislijo, ki jo je izrekel znameniti Charlie Chaplin: »Nič ni trajnega na tem zmešanem svetu – niti naše težave ne.«

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Zahvala podpredsedniku ČZS g. Francu Šmercu, novi podpredsednik ČZS g. Anton Tomec

Kot ste čebelarji v večini že seznanjeni, je z koncem leta 2016 dolgoletni tajnik ČZS g. Anton Tomec odšel v »penzijo«. Slovenskemu čebelarstvu je v teh letih dal veliko in njegove sledi bodo dolgotrajne.

Sam imam štiri podpredsednike, ki odlično opravljajo naloge, za katere jih

zadolžim. Že ob nastopu tega mandata je moj dolgoletni podpredsednik g. Franc Šmerc povedal, da sprejema vlogo podpredsednika samo za eno leto, saj mu zdravstveno stanje ne dopušča opravljanja te odgovorne naloge. G. Franc Šmerc je vsa ta leta odlično opravljal to delo in se mu iz vsega srca globoko zahvaljujem. Franci, bil si enkrat, postala sva kolega, prijatelja. Tvoje sledi na področju, ki si ga pokrival, bodo ostale in na to si lahko ponosen. Hvala ti!

Prav zaradi zgoraj napisanega sem

UO ČZS na seji decembra predlagal, da zamenjam dosedanega podpredsednika g. Šmerca z Antonom Tomcem. UO je moj predlog podprl. Tako bo v naslednjem obdobju eden od mojih podpredsednikov tudi dosedanji tajnik g. Anton Tomec. Izvajal bo naloge, za katere ga bom pooblastil, predvsem s področja čebelarskega turizma, kulturne dediščine, področje pravnih aktov ČZS in bedel nad shemo kakovosti Slovenski med.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

KAZALO

UVODNIK

Boštjan Noč 1

OBVESTILA ČZS

3

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Franc Šivic: Med, ki ni med 6

Franc Šivic: Kitajske tovarne za proizvodnjo medu 7

Mag. Andreja Kandolf Borovšak: Vsebnost kumafosa v vosku in medu 9

Vladimir Fajdiga: Čmrlji niso bumbarji – o inteligenci in sposobnosti učenja čmrljev 11

Dr. Andrej Gogala: Predstavljamo alternativne opravevalce – Vresina opnarka (*Colletes succinctus*) 12

Franc Šivic: Novice iz sveta 13

DELO ČEBELARJA

Jože Sever: Čebelarjeva opravila v januarju 14

ZDRAVJE ČEBEL

Aleš Bozovičar: Virusne okužbe čebeljih družin 16

IZ ČEBELARSKIH DRUŠTEV

18

OBVESTILA ČZS

22

OGLASI

29

V SPOMIN

32

INDEKS

EDITORIAL

Boštjan Noč 1

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA

3

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Franc Šivic: Honey, which is not honey 6

Franc Šivic: Chinese factories for production of honey 7

Andreja Kandolf Borovšak, MSc: The content of coumaphos in wax and honey 9

Vladimir Fajdiga: Bumblebees are not dumb – about intelligence and learning ability of bumblebees 11

Andrej Gogala, DSc: Introducing alternative pollinators – Plasterer bee (*Colletes succinctus*) 12

Franc Šivic: World News 13

BEEKEEPER'S WORK

Jože Sever: Beekeeper's Tasks in January 14

BEE'S HEALTH

Aleš Bozovičar: Virus infections of honeybee colonies 16

FROM BEEKEEPERS' ASSOCIATIONS

18

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA

22

ADS

29

IN MEMORIAM

32

Glasilo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Tel.: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredniški odbor

Marko Borko, Brane Borštnik, Stanislav Drev, Vladimir Fajdiga, Janez Gregori, Andreja Kandolf Borovšak, Borut Preinfalk

Lektorica

Nuša Radinja

Uredništvo

01/729 61 14

051/637 204

marko.borko@czs.si

www.czs.si/slovenskicebelar.php

Oddaja prispevkov

Članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi in osmrtnice

Cela stran: 870 € (zunanja stran ovitka), 680 € (notranjost živi rob), 495 € (notranjost), pol strani: 435 € (zunanja stran ovitka), 345 € (notranjost živi rob), 250 € (notranjost), tretjina strani: 165 €, četrtina strani: 120 €, petina strani: 85 €, desetina strani: 35 €. Oblikovanje reklamnega oglasa: cela stran in polovica strani 50 €, tretjina, četrtina, petina, desetina 40 €. Popravki reklamnega oglasa: 1–10 popravkov 2 €, 11 ali več popravkov 5 €. Popust pri ceni za 4- do 6-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 7- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani ČZS lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed.

Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica

Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi).

Naklada: 8000, Tiskano: 20. 12. 2016

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Fotografija na naslovnici: Medena vas v Mozirju.

Foto: Klemen Skok

Mednarodna barvna koda za označevanje čebeljih matic

Predlogi UO Čebelarske zveze Slovenije glede reševanja problematike varoze

Foto: MB

Upravni odbor Čebelarske zveze Slovenije je na svoji 5. redni seji, 8. decembra 2016, v zvezi z varozo sprejel predloge za reševanje problematike varoze ter jih 12. decembra 2016 poslal tudi ministru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejanu Židanu.

Za čebelarje je najpomembnejše zdravstveno varstvo čebel, kajti če ne bomo ohranili čebel, so vsi ukrepi v čebelarstvu pravzaprav nesmiselni. Žal ČZS že dolgo časa neuspešno opozarja, da je treba na tem področju storiti več. Imamo »javno« službo (beri: VF-NVI), ki je edina odgovorna in pristojna za zdravstveno varstvo čebel, vendar po mnenju UO ČZS tega dela ne opravlja zadovoljivo.

Zaradi informacij s terena, da je veliko čebelarjev jeseni opažalo odmrtnje številnih čebeljih družin, je na svoji 5. redni seji o tem razpravljala upravni odbor Čebelarske zveze Slovenije ter v zvezi s tem sprejel več predlogov. ČZS se zaveda, da moramo več zadev izboljšati tudi čebelarji sami, zato smo med predlogi zapisali tudi te. Predlogi upravnega odbora Čebelarske zveze Slovenije glede reševanja problematike varoze (z navedbo nosilcev posameznih nalog in časovnimi roki) so:

- Čebelarji morajo dobiti jasna navodila, da mora vsak čebelar ob morebitnih težavah na področju zdravstvenega varstva o tem takoj obvestiti veterinarja VF-NVI! Od pristojnih služb pričakujemo, da se bodo ustrezno odzvale in

čebelarju pojasnile vzroke težav. **Nosilca naloge: VF-NVI, ČZS, rok izvedbe: STALNA NALOGA.**

- Operativni program zatiranja varoj je treba posodobiti za uporabo v prihodnjih letih. **Nosilca: VF-NVI, ČZS, rok izvedbe: APRIL 2017.**
- Za vsako regijo posebej je treba pripraviti časovni načrt zatiranja varoj. **Nosilec: VF-NVI, rok izvedbe: APRIL 2017.**
- Čebelarska društva (ČD) je treba spodbuditi, da motivirajo svoje čebelarje za isti datum zatiranja varoj v svojem okolju. **Nosilec: ČZS, rok izvedbe: STALNA NALOGA.**
- Preveriti je treba možnosti za uporabo amitraza za poletno zatiranje varoj. **Nosilec: VF-NVI, rok izvedbe: FEBRUAR 2017.**
- Apitehnične ukrepe je treba dopolniti s tehnološkimi ukrepi (npr. s prekinitvijo zaleganja itd.). **Nosilci: VF-NVI, KIS, BF, ČZS, rok izvedbe: MAREC 2017.**
- Vse čebelarje je treba maja (člane ČZS z objavo v SČ, preostale po pošti) seznaniti s konkretnim izvedbenim programom zatiranja varoj z apitehničnimi ukrepi. **Nosilca: VF-NVI, ČZS, rok izvedbe: MAJ 2017.**
- Z vsemi dobavitelji zdravil proti varozi je treba še enkrat preveriti možnosti za znižanje cen. **Nosi-**

lec: ČZS, rok izvedbe: FEBRUAR 2017.

- MKGP bomo prosili, naj s finančno podporo »uravnoteži« ceno zdravil proti varozi, tako da bodo ta primerljiva s cenami v tujini. **Nosilec: ČZS, rok izvedbe: JANUAR 2017.**
- Pregledati je treba sezname vseh v svetu registriranih sredstev za zatiranje varoj in preveriti, katera bi bila učinkovita v Sloveniji. **Nosilca: VF-NVI, ČZS, rok izvedbe: JANUAR 2017.**
- Uvesti je treba redno zbiranje podatkov o izgubah čebeljih družin v posameznih ČD. Podatke o tem naj vsako leto zberejo ČD na občih zborih. **Nosilec: ČZS, rok izvedbe: JANUAR 2017.**
- ČZS predlaga, naj VF-NVI na spletni strani ČZS odpre posebno rubriko, v kateri naj objavlja sprotna navodila. Prav tako lahko NVI kratka navodila objavlja v vsakem mesečnem e-svetovalcu. **Rok izvedbe: JANUAR 2017.**
- Veterinarji VF-NVI naj tudi leta 2017 v glasilu SČ objavljajo redne mesečne veterinarske nasvete. Poleg mesečnih nasvetov naj za objavo v SČ pošiljajo tudi strokovne članke o zdravstveni problematiki v širšem smislu. **Rok izvedbe: STALNA NALOGA.**
- Vsak zimski mesec naj bi v Čebelarskem centru Slovenije pripra-

vili po eno strokovno predavanje strokovnjakov iz sosednjih držav o zatiranju varoj – predvsem o obvladovanju varoj v posameznih državah. **Nosilec: ČZS, rok izvedbe: JANUAR 2017.**

- K preučitvi letošnjih izgub čebel (ali je problem neučinkovitost zdravil, ali nevestno delo čebelarjev, ali vpliv okolja, npr. pomanjkanje hrane, ali FFS, tj. »boom efekt«) je treba pritegniti

tudi MKGP, skratka, narediti je treba analizo stanja. **Nosilci: VF-NVI, ČZS, BF, KIS, rok izvedbe: JANUAR 2017.**

- ČZS želi vzpostavitev veterinarskih pomočnikov. **Rok izvedbe: MAREC 2017.**

Glede organizacije in izvedbe izobraževanj čebelarjev o praktični uporabi zdravil za zdravljenje varoze je UO ČZS sprejel sklep: UO ČZS ni za-

dovoljen z vsebino poročila VF-NVI o opravljenem delu na podlagi pogodbe, št. 31/2016 – Organizacija in izvedba izobraževanj. Nezadovoljstvo z vsebino delavnice so izrazili člani UO ČZS iz vseh volilnih okolišev, z izjemo celjskega.

Zaradi žgoče problematike ČZS pričakuje takojšnje ukrepanje in sklic izredne seje sveta za čebelarstvo pri MKGP.

Upravni odbor ČZS

Program 40. ApiSlovenije

V začetku pomladi je celjsko sejmišče že tradicionalno gostitelj domačih in tujih čebelarjev. Tudi leta 2017 bosta Čebelarska zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu, in družba Celjski sejem v soboto in nedeljo, 11. in 12. marca, pripravila 40. državni čebelarski posvet ApiSlovenija in mednarodno prodajno razstavo.

V okviru dvodnevne posveta bodo čebelarji iz Slovenije in tujine izmenjali svoje izkušnje in znanje o najaktualnejših temah s področja čebelarstva. Osrednja tema sobotnega dne bo »**Kako do zdravih in močnih čebeljih družin**«, v nedeljo pa bo pozornost namenjena zlasti **dobrim čebelarskim praksam**.

40. državni čebelarski posvet ApiSlovenija bosta v soboto obiskala tudi predsednik Apimondie g. **Philip McCabe** in evropska poslanka iz Bolgarije ga. **Mariya Gabriel**, ki se v okviru odbora za kmetijstvo in razvoj

podeželja v evropskem parlamentu ukvarja s področjem čebelarstva. Ob tej priložnosti bo g. McCabe predstavil usmeritve svetovne čebelarske organizacije, ga. Gabriel pa delo na področju čebelarstva v evropskem parlamentu.

V strokovnem delu posveta bo naš gost eden izmed zdajšnjih največjih čebelarskih strokovnjakov dr. **Antonio Nanetti** iz Italije. Njegovo predavanje bo namenjeno novim tehnologijam zatiranja varoj s pripravki, ki v čebeljih pridelkih ne puščajo ostankov. Za njim bo nastopil predsednik ČZS g. **Boštjan Noč**, ki bo govoril o svojih izkušnjah s prekinitvijo zaleganja, pridobljenih pri več kot stotih družinah, pa tudi o tem, kdaj izvesti ta ukrep in na kakšen način. Ob tem bo opozoril tudi na pomen pravilne oskrbe čebel po prekinitvi zaleganja. V soboto bo naš gost tudi g. **Werner G. Hohl** iz podjetja BeeVital. Ob tej priložnosti bo predstavil novo zdravilo proti varozi, imenovano Varromed.

Nedelja bo namenjena dobrim čebelarskim praksam. **Jernej Majcen** bo predstavil »pasivno« pridobivanje matičnega mlečka v vsakdanjem čebelarstvu. Zainteresiranim bo pokazal preprost postopek, ki se ga za pridelavo nekaj matičnega mlečka za svoje potrebe lahko nauči vsak. **Tomaz Samec** bo govoril o propolisu. Uporaba tega čebeljega proizvoda se je v zadnjih letih zelo razmahnila, saj ljudje vse pogosteje posegamo po naravnih izdelkih. Zaradi tega bi bilo koristno, da bi propolis pridobivali tudi iz AŽ-panja. Na posvetu boste izvedeli, kakšne so možnosti za pridobivanje kakovostnega propolisa v tem panjskem sistemu. **Franc Kobe** bo govoril o pridobivanju medu v deviškem satju in o kakovosti tako pridobljenega medu. **Franc Gosar** bo predstavil svoj način vzreje rezervnih družin, saj to zaradi vedno večjih izgub čebeljih družin postaja vedno bolj nujen ukrep v slehernem čebelarstvu. **Tone Kumer** bo govoril o tem, kako sam čebelari v AŽ-panju ter opozoril predvsem na pomembnost selekcijskega dela. **Žan Podbregar** bo govoril o svojem čebelarjenju v 2/3 LR-panju v celotnem čebelarskem letu, med drugim o krmljenju, zazimitvi, prvem pregledu, pripravi čebel na pašo in o prevažanju nakladnih panjev. Predstavil bo tudi tehnologijo zmanjšanja vsebnosti vode v medu. Osrednja tema predavanja **Danila Bedeka** bo, kako čebelari s 300 čebeljimi družinami. Predstavil bo svojo čebelarsko pot in spoznanja, ki jih je pridobil s šir-

Javni natečaj za najboljšo tehnološko rešitev pridobivanja matičnega mlečka

Komisija za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano pri ČZS razpisuje natečaj za najboljšo tehnološko rešitev pridobivanja matičnega mlečka. Vse zainteresirane inovatorje prosimo, da svoje inovacije oz. svoje tehnološke rešitve pridobivanja matičnega mlečka do 1. februarja 2017 pošljejo na sedež ČZS na Brdu pri Lukovici. Komisija za izbor bo izbrala najboljše tehnološke rešitve, širši čebelarski javnosti pa jih bomo predstavili na ApiSloveniji 2017 v Celju. Več informacij vam je na voljo po tel. št.: 040/436 516 ali na e-naslovu: vlado.augustin@czs.si.

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

jenjem čebelarstva. Nekatere ovire v sami tehnologiji namreč preprečujejo učinkovito čebelarjenje z več družinami, še posebej če čebelarimo ob redni zaposlitvi. **Roman Košale** nas bo pou-

čil, kako zelo pomembne so promocije oz. predstavitve pridelkov in izdelkov, ki jih tržimo.

Na koncu bomo imeli priložnost prisluhniti še **predsedniku Zveze**

evropskih poklicnih čebelarjev Walterju Haefekerju, ki bo govoril o poti do idealnega zdravljenja varoze.

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

Predstavitev Mateja Mandlja – novega tajnika ČZS

Matej Mandelj, mag. upr. ved.,
tajnik ČZS
041/337 854
matej.mandelj@czs.si

S koncem minulega leta se je upokojil dozdašnji dolgoletni tajnik Čebelarске zveze Slovenije g. Anton Tomec. Na delovno mesto tajnika sem bil kot naj-

primernejši kandidat izbran na podlagi javnega razpisa, ki je bil v začetku novembra objavljen na spletni strani ČZS in na Zavodu za zaposlovanje.

Naj se na kratko predstavim. Doma sem iz Občine Ivančna Gorica, v tem kraju pa sem tudi obiskoval Srednjo ekonomsko šolo. Študij sem nadaljeval na Fakulteti za upravo v Ljubljani, kjer sem diplomiral z diplomsko nalogo o okoljevarstvenih organizacijah, končal pa sem ga z magistrskim delom, katerega osrednja tema je bila kakovostna shema SMGO. Največ delovnih izkušenj sem si pridobil z delom na terenu, saj sem približno leto in pol z lastniki zemljišč sklepal služnostne pogodbe za optično omrežje, zadnje leto pa sem delal kot komercialist na terenu.

Zdaj že sedmo leto uspešno čebelarim s približno 40 čebeljimi družinami v nizko nakladnih 2/3 LR-panjih ali tako imenovanih Farrarjevih panjih.

Pri svojem čebelarjenju dajem prednost predvsem kakovosti pridelkov. Čebele od vsega začetka zdravim izključno z organskimi kislinami, med pa pridelujem v deviškem satju. Leta 2012 sem se vključil v kakovostno shemo SMGO, s pomočjo katere sem posodobil svoje čebelarstvo. Kmalu sem začel svoj med prodajati po višji ceni. Leta 2014 sem pridobil nacionalno poklicno kvalifikacijo čebelar/čebelarka. Odkar čebelarim, sem dejavno vključen tudi v domače Čebelarско društvo Krka in Zagradec, v katerem opravljam delo tajnika društva.

Poleg družine mi v življenju največ pomeni čebelarstvo. Sprejetje na delovno mesto tajnika ČZS jemljem kot veliko odgovornost do vseh slovenskih čebelarjev in čebelarstva nasploh. To delo bom opravljal z velikim zanimanjem in iskrenim veseljem.

Naj medi!

Šole in vrtci bodo letos dobili sadiko lipe in semena sončnic!

Že pred časom smo se s pristojnimi v Semenarni Ljubljana dogovorili, da bodo leta 2017 vsem šolam in vrt-

cem podarili semena sončnic, zdaj pa smo se tudi s pristojnimi v Zavodu za gozdove Slovenije dogovorili, da jim bodo zagotovili še sadike lipe. Semena sončnic in sadike lipe bomo šolam in vrtcem razdelili spomladi, najpozneje do dneva Zemlje 22. aprila. Ob tej priložnosti bodo šole in vrtci prejeli tudi

izobraževalna gradiva o pomenu medovitih rastlin in pomembnosti njihovega sajenja. V imenu ČZS se Semenarni Ljubljana in Zavodu za gozdove Slovenije zahvaljujem za sodelovanje pri tem projektu.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Nova slovenska čebelarška oblačila za prosti čas

V tajništvu ČZS že sprejemamo prednaročila za povsem novo kolekcijo čebelarških oblačil za prosti čas s 15-odstotnim popustom na redne cene. Dobava bo mogoča od marca 2017 naprej, in sicer na ApiSloveniji v Celju. Naročila sprejema ga. Dimc: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si.

Tajništvo ČZS

Artikel	Cena v EUR z DDV	Cena v EUR s 15-odstotnim popustom ob prednaročilu
polo majica (moška in ženska)	18,30	15,60
majica (moška in ženska)	15,30	13,00
vetrovka (moška in ženska)	60,70	51,60
kapa	7,9	6,7

Med, ki ni med

Po poročilih nemškega laboratorija QSI iz Brezna, ki uporablja najsodobnejšo metodo testiranja, imenovano nuklearna magnetna resonanca (NMR), je bilo predlani med preiskanimi vzorci uvoženega medu kar 60 % ponarejenih. O vzrokih in načinih ponarejanja sta nedavno obširno poročali dve pomembni čebelarški reviji, in sicer ameriška *American Bee Journal* in belgijska *Abeilles&Cie*. V nadaljevanju povzemamo ugotovitve avtorja članka v belgijski reviji, namenjeni čebelarjem s frankofonskih območij.

V mednarodnih standardih za živila in drugih predpisih, ki so bili leta 1981 objavljeni v zbirki *Codex alimentarius* in so nekakšna podpora pri varovanju zdravja ljudi, je med drugim zapisano, da medu ne smemo ničesar odvzeti in ničesar dodati. Žal čebelarji v nekaterih azijskih državah, zlasti na Kitajskem, ne upoštevajo tega standarda. Pogosto točijo nezrel med, ki vsebuje tudi do 40 % vode, to pa povzroči fermentacijo in med se skisa. Poleg tega čebele nimajo časa, da bi vanj odložile encime in druge zaščitne snovi, ki dajejo medu blagodejno vrednost. Tak »vodeni med« morajo čim prej prepeljati v specializirane tovarne, v katerih ga v posebnih vakuumskih komorah segrejejo in osušijo, tistega, ki je že fermentiral, pa morajo dodatno še filtrirati, da iz njega izločijo glivice.

A to še ni vse. Ker ima med visoko ceno in že od nekdaj velja za ljudsko zdravilo, je na mednarodnem tržišču zelo iskano blago. Kako povečati pridelavo? Sodobna tehnologija čebelarjenja sicer omogoča nekoliko večje donose na panj, toda le do določene mere. Poleg tega je čebelarjenje tista kmetijska panoga, ki je najbolj odvisna od vremena, zato se med posameznimi leti pojavljajo velika nihanja v pridelavi

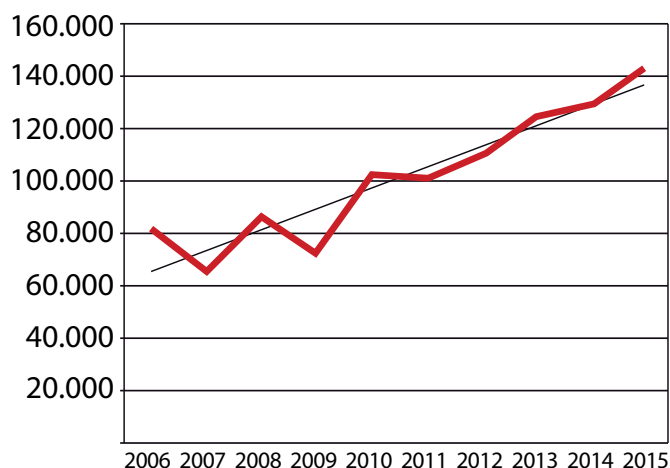

Na Madagaskarju prodajajo med kar v steklenicah, ker je zelo tekoč in vsebuje tudi do 40% vode.

čebeljih pridelkov. To najbolj vidimo v čebelarstvih evropskih držav, pa tudi v državah Južne, Srednje in Severne Amerike. V ZDA se je na primer pridelava medu zaradi vse pogostejših ekstremno vročih poletij ali dolgotrajnih deževij ter zaradi umiranja čebel v zadnjih desetih letih zmanjšala za približno 50 %. Podobno velja za Francijo in še za nekatere evropske države. Če pogledamo grafikon, ki prikazuje, da se je izvoz medu iz Kitajske v enakem obdobju povečal s prvotnih 62.000 ton na 142.000 ton, se nam kaj hitro zbudi sum, da s tem medom nekaj ne more biti v redu. Saj je vendar znano, da tudi azijske države niso imune na ekstremne vremenske ujme, ki uničujejo čebeljo pašo.

Evropski laboratoriji so že prejšnja leta, ko še niso poznali metode testiranja z nuklearno magnetno resonanco, občasno odkrivali, da vsebuje med iz nekaterih azijskih držav sladkor. Testi so tedaj potrdili sum, da tamkajšnji čebelarji pridelek medu povečujejo tako, da med pašo krmijo svoje čebelje družine z različnimi sirupi, na primer s sirupom iz koruze ali iz sladkorne pese. Ko so v laboratorijih odkrili ponaredek in zavrnilo pošiljke medu, so se ponarejevalci hitro znašli in začeli uporabljati nove vrste sirupov, na primer iz riža, česar nemškimi laboratorijem nekaj časa ni uspelo ugotoviti. Tako so bili zviti ponarejevalci vedno korak pred njihovimi preganjalci. Kljub nizkim cenam medu azijskega izvora se je takšno ponarejanje splačalo, saj so bili sirupi še vedno veliko cenejši od medu.

V ZDA so pred nekaj leti uvedli protidumpinške carine na kitajski med, s čimer so želeli zavarovati domače čebelarje, ki svojega pridelka zaradi kitajske konkurence niso mogli prodati. Številni so celo začeli opuščati čebelarjenje, to pa bi lahko ogrozilo poljedelstvo, saj je ta gospodarska dejavnost usodno vezana na opravevanje čebel. Pred tem so ameriški uvozniki kupovali med po večini iz latinskoameriških držav, največ iz Argentine, vendar je bil ta dvakrat dražji od kitajske-

Izvoz kitajskega medu v obdobju od leta 2006 do 2015 v tonah

ga. Zaradi konkurence iz Azije so morali argentinski izvozniki kljub nesporni kakovosti svojega medu v enem letu znižati njegove cene na raven kitajskega, če so na tržišču ZDA želeli ohraniti svoj delež. Občutno znižane izvozne cene so prisilile argentinske trgovce, da so še bolj znižali svoje odkupne cene pri domačih čebelarjih, to pa lahko že v bližnji prihodnosti povzroči propad številnih argentinskih čebelarstev.

Zaradi ponarejanja in nizkih cen kitajskega medu ter zaradi občasnih odkritij antibiotikov v njem so nekatere velike uvoznice omejile ali celo prepovedale uvoz medu iz Kitajske. Tem ukrepom je sledilo nekaj nenavadnega. Na mednarodnem trgu so se kakor zvezde repatice pojavile nove izvoznice medu, ki so bile še pred nekaj leti popolnoma nepomembne, zdaj pa že veljajo za čebelarske velesile. To so Indija, Vietnam, Tajska, Tajvan, Turčija in Ukrajina. Zadnja je od leta 2007–2015 svoj izvoz povečala za 900 %, Indija pa kar za 1000 %. Poznavalci se sprašujejo, kako je mogla na primer Ukrajina tako astronomsko povečati svoj izvoz, saj se je v tej državi zaradi vojne na vzhodu in zaradi odcepitve Krima izrazito zmanjšalo število čebeljih družin. Vsak čebelar praktik ve, da tolikšnega povečanja pridelka na panj ni mogoče doseči po normalni poti. Ali gre v tem primeru za izvoz uvoženega kitajskega medu prek tretjih držav, da bi na ta način zakrili njegov izvor? Da je to mogoče, potrjuje afera »Honeygate« iz leta 2008, ko so oblasti v ZDA odkrile, da so ameriški uvozniki kupovali med kitajskega izvora pri trgovcih iz omenjenih šestih držav na vzhodni polobli.

Če bodo države uvoznice s sodobnimi metodami odkrivanja ponarejenega medu ugotovile, da se podobna afera nakazuje tudi v Evropi in da uvoženi med ni »med«, bodo zavrnille velike količine tega sumljivega čebeljega pridelka. Ta se bo potem nekje kopičil in čakal na primerno priložnost, da po kakšni tihotapski poti spet pride na trge, ki med potrebujejo.

V Bangladešu točijo sate z nezrelim medom in celo takšne s pokrito zalego.

Dr. Norberto Garcia, eden izmed največjih poznavalcev razmer na svetovnem trgu medu, primerja ta problem z milijoni beguncev, ki bolj ali manj potrpežljivo čakajo, da tihotapci ljudi poiščejo nove poti za njihov odhod v obljubljeni deželo – Evropo.

In kaj bi svetovali slovenskim potrošnikom medu? Kupujejo naj ga pri tistih domačih ponudnikih, ki jih poznajo in ki jim zaupajo. Kljub temu da je slovenski med nekoliko dražji od tujega, pa je brez dvoma pristen pridelok kranjskih čebel.

Franc Šivic

franc.sivic@silvaapis.si

Vir:

Vir: Garcia, N. (2016): Prix du miel, l'effondrement. *Abeilles&Cie*, št. 9/10, str. 31–36.

Kitajske tovarne za proizvodnjo medu

Vtisi Walterja Haefekerja, predsednika Evropske zveze poklicnih čebelarjev, o proizvodnji medu na Kitajskem in pritožbah Kitajcev zaradi strogih kontrol nemških laboratorijev, ki stopajo takšnemu ponarejanju na prste.

V glavnem mestu kitajske province Sečuan Čengdu, v katerem živi 14 milijonov prebivalcev, so marca lani pripravili konferenco o kitajskih čebeljih pridelkih. Na srečanje so bili povabljeni vsi pomembni mednarodni akterji na področju medu: predstavniki trgovine, nemških laboratorijev, Apimondie in Mednarodne organizacije izvoznikov medu (IHEO). Med predavatelji je bil tudi g. Walter Haefeker,

predsednik Evropske zveze poklicnih čebelarjev. V nadaljevanju navajam nekaj njegovih vtisov.

Walter Haefeker, predsednik Evropske zveze poklicnih čebelarjev

Foto: Internet

Foto: Internet

Rižev sirup ali »kitajski med«

Vremenska napoved je predvidevala sončno vreme, vendar g. Haefeker vse dni svojega bivanja v mestu ni videl ne modrega neba ne sonca, zrak pa je bil tako onesnažen, da je bil razglašen rdeči alarm. Pljuča si je očistil šele s filtriranim zrakom v svoji hotelski sobi. Provinca Sečuan je znana po tem, da v njej zaradi zastrupljenosti tal in zraka ni čebel in da ljudje ročno oprahujejo sadno drevje.

Med razstavljavci čebeljih pridelkov je bilo veliko takšnih, ki so se deklarirali kot »čebelarji« ali kot »tovarne za proizvodnjo medu«. G. Haefeker je sprva mislil, da gre za napačen prevod iz kitajščine v angleščino, ko pa je število vseh čebeljih družin primerjal s tamkajšnjo porabo in z izvoženimi količinami medu, je ugotovil, da bi morali biti donosi na povprečno čebeljo družino astronomski, zato je posumil, da so bili doseženi ob izdatni pomoči čebelam z dodajanjem riževega sirupa.

Presenetil ga je tudi način čebelarjenja na Kitajskem. Ko medenje preneha, med takoj iztočijo in čebelje družine prepeljejo na drugo pašo. Praviloma bi morali počakati, da ga čebele po naravni poti osušijo in mu dodajo še ustrezne encime. Toda to bi trajalo preveč časa, poleg tega pa bi čebele za sušenje porabile tudi precej energije. Da bi se tak med, ki vsebuje približno 30 odstotkov vode, ne pokvaril, ga prepeljejo v omenjene tovarne, kjer ga umetno osušijo in mu dodajo sintetično izdelane encime. Včasih se zgodi, da med ni pravočasno prepeljan v predelavo in zato fermenti-

Foto: Internet

Čebelarjenje v Čengduju

Proizvodnja raste – slabih letin ni

Ta država dosega na svetovnem tržišču medu kar 50-odstotni delež, ta pa se iz leta v leto še povečuje. Povprečna cena medu, uvoženega v EU, je 1,50 evra za kilogram, vendar se ta razlikuje od države do države. Tako plačujejo portugalski trgovci za kilogram kitajskega medu 1,28, poljski 1,50, romunski 1,81, hrvaški 1,82, nemški 1,90 in danski 2,45 evra. Kolikor ostrejši je nadzor v neki državi, toliko višja je cena. Zanimivo je, da stane kilogram medu medonosne čebele *Apis mellifera* na notranjem kitajskem trgu od 5 do 6 evrov, kilogram medu *Apis ceranae* pa 10 evrov. Poznavalci se čudijo, kako je mogoče, da največji svetovni pridelovalec medu vsako leto povečuje proizvodnjo, kakor da na Kitajskem ni slabih letin, in kako da povprečni pridelok na panj dosega kar 50 kg, o čemer lahko evropski čebelarji le sanjajo.

ra. V takem primeru ga morajo ustrezno prefiltrirati, s čimer odstranijo kvasovke, dodajo mu pa še rižev sirup. To je zelo učinkovit način za proizvodnjo velikih količin »medu«.

Laboratoriji v Evropi sicer odkrivajo kitajske načine ponarejanja medu, vendar postajajo metode ponarejanja vse bolj izpopolnjene, tako da se tekma, kdo bo koga, med stranema nadaljuje. Veliko obeta najnovejša metoda nuklearne magnetske resonance (RMN), ki jo je leta 2012 v Donauschingenu predstavil prof. Schwarzinger. Ko bo v celoti zaživela, bo gotovo postavila kitajsko čebelarstvo na tisto mesto, ki mu v resnici pripada. Številni kitajski predavatelji, ki so nastopili na konferenci v Čengduju, so se pritoževali zaradi stroge kontrole, ki jo izvajajo zlasti nemški laboratoriji, saj jim ta povzroča nemalo težav pri izvozu kitajskega medu v Evropo.

G. Haefeker je v svojem predavanju predstavil čebelarjenje v Nemčiji. Še posebej je poudaril, kako pomembno je pridelovati pristen med. Povedal je tudi, da se je v Nemčiji pojavilo že nekaj kitajskih trgovcev, da bi kupili nemški med, ker so vedeli, da je vrhunske kakovosti. Živiljenjski standard na Kitajskem se hitro zvišuje in vedno več je razmeroma premožnih ljudi, ki želijo kupiti pristen čebelji med, čeprav po višji ceni. Na splošno ne zaupajo hrani, pridelani v njihovi domovini, prav tako pa tudi ne institucijam, ki bi morale skrbeti, da bi bila tamkajšnja hrana varna za porabnike.

Franc Šivic

franc.sivic@silvaapis.si

Viri:

Haefeker, W. (2016): Premier producteur de miel en manque d'abeilles. *Abeilles&Cie*, št. 3, maj–junij, str. 34.

Bruneau, E. (2016): L'adultératin des mieles. *Abeilles&Cie*, št. 2, marec–april, str. 30.

Vsebnost kumafosa v vosku in medu

V okviru Uredbe o izvajanju ukrepov na področju čebelarstva smo v minulih letih izvajali raziskavo o kopičenju ostankov kumafosa in metabolitov amitraza v čebeljih pridelkih. Predstavljamo rezultate raziskave in napotke za izboljšanje čebelarske prakse.

Uvod

V Slovenskem čebelarju smo že večkrat pisali o tem, da uporaba kemičnih sredstev za zatiranje varoj (akaricidov) po večini pušča ostanke v vosku in medu. Ob tem navadno posebej opozarjamo na kumafos, ki ga vsebujeta zdravili CheckMite in Perizin. Kumafos je zelo obstojen in se kopiči v vosku, poleg tega pa se prek nog in teles čebel širi po vsem panju. V kilogramu medu je lahko največ 100 µg kumafosa (ali 0,001 mg/kg), njegova najvišja mejna vrednost v vosku pa ni določena. Že vsebnost 1 mg kumafosa/kg voska lahko povzroči, da ta zaide tudi v med (Wallner, 1992).

Material in metode

Vosek in med smo vzorčili v šestih družinah s konvencionalno prakso. V vseh se je v preteklosti za zatiranje varoj uporabljal amitraz, leta 2009 Apivar, leta 2010 CheckMite in leta 2011 Apiguard. V dveh od teh družin smo v letih 2012, 2013, 2014 in 2015 uporabili Thymovar, v dveh CheckMite in v dveh Apivar. Za zimsko zatiranje varoj smo v zadnjih letih uporabljali oksalno kislino oz. Apibioksal. Za kontrolo smo vzorčili tudi čebelje pridelke rojev, ki smo jih leta 2013 naselili v nove panje (šest rojev; v nadaljevanju roji). Vanje smo vstavili satnice s certifikatom »brez ostankov«, verodostojnost certifikata pa smo tudi sami preverili z analizo vsebnosti kumafosa. V letih 2013, 2014 in 2015 sta bili po dve družini zdravljene s timolom, CheckMitom in z amitrazom. Vsa sredstva za zatiranje varoj so bila uporabljena po navodilu proizvajalca oz. veterinarja. Vzorce čebeljih pridelkov smo pridobivali tako iz medišča kot iz plodišča AŽ-panja.

Ker smo ugotavljali prehajanje kumafosa in amitraza iz starega satja v čebelje pridelke, smo vzorčili med iz tistega satja, pri katerem smo akaricide analizirali tudi v vosku. Ugotavljali smo tudi vsebnost ostankov v voščenih pokrovcih. Vzorčili smo večkrat zaleženo satje, deviško satje in satje proste gradnje (tj. deviški sat, ki ni izdelan na satnici).

Med smo vzorčili tako, da smo sat z medom stisnili ter iz medu s precejanjem in posnemanjem odstranili nečistoče (delčke voska ...). Satje, iz katerega smo vzorčili med, smo stali v vodni kopeli ter tako pridobili čist vosek brez ostankov

čebeljih srajčk in drugih nečistoč. Zaradi zagotavljanja homogenosti vzorca smo morali segrevanje v vodni kopeli večkrat ponoviti, zato smo v vodni kopeli stali tudi voščene pokrovce.

Vsebnost timola

Vsebnost timola smo glede na pogostost uporabe ugotavljali v 18 vzorcih medu, 21 vzorcih satja in 13 vzorcih voščenih pokrovcev. V vzorcih medu in voska nismo našli ostankov timola.

Vsebnost amitraza

Vsebnost amitraza smo glede na pogostost uporabe ugotavljali v 18 vzorcih medu, 22 vzorcih satja in 16 vzorcih voščenih pokrovcev.

Metabolite amitraza, izražene kot amitraz, smo po enkratni uporabi te učinkovine našli v enem vzorcu satja proste gradnje, in sicer 0,1 mg/kg. Po dvakratni uporabi smo ga našli tako v satju kot v pokrovcih proste gradnje, v mladem in starem satju, in sicer od 0,06–0,64 mg/kg. Največ ga je bilo v pokrovcih starega satja. Po trikratni uporabi smo v enem vzorcu starega satja našli 0,22 mg amitraza/kg, v enem vzorcu medu iz starega satja pa 0,016 mg amitraza/kg. Po štirikratni uporabi ga je vsebovalo tako satje proste gradnje (0,47 mg/kg) kot staro satje (0,58 mg/kg), vsebovali pa so ga tudi vsi trije vzorci voščenih pokrovcev (od 0,08–0,63 mg/kg). Po petkratni uporabi smo amitraz našli v enem vzorcu pokrovcev starega satja (0,07 mg/kg). Vrednost 1 mg/kg ni bila presežena.

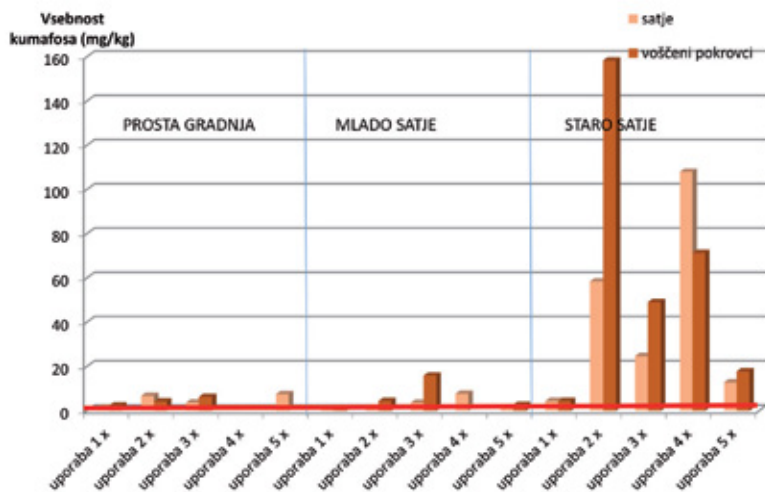
V medu smo amitraz našli samo v enem vzorcu. Med družine, v kateri je bil amitraz uporabljen trikrat, je vseboval 0,016 µg te učinkovine/kg.

V voščenih pokrovcih je bilo navadno več kumafosa kot v satju.

Vsebnost kumafosa

Vzorčili smo 25 vzorcev medu, 32 vzorcev satja in 23 vzorcev voščenih pokrovcev.

Šest vzorcev medu, 11 vzorcev satja in sedem vzorcev voščenih pokrovcev smo vzorčili iz panjev, v katerih je bilo zdravilo CheckMite uporabljeno enkrat. Iz panjev, v katerih je bilo uporabljeno dvakrat, smo vzorčili po pet vzorcev medu, satja in voščenih pokrovcev. Po trikratni uporabi CheckMita smo vzorčili po 11 vzorcev medu in satja ter osem vzorcev voščenih pokrovcev. Iz panjev, v katerih je

Povprečna vsebnost kumafosa (mg/kg) v vosku (Rdeča črta prikazuje mejo 1 mg/kg, pri kateri naj bi začel kumafos iz voska prehajati v med.)

bilo to zdravilo uporabljeno štirikrat, smo vzorčili samo en star sat s pokrovci in medom, po petkratni uporabi CheckMita pa smo vzorčili dva vzorca medu, štiri vzorce satja in dva vzorca voščenih pokrovcev.

Največ kumafosa (244 mg/kg) smo našli v voščenih pokrovcih starega satja, ki je bilo dvakrat izpostavljeno kumafosu, drugo najvišjo vrednost pa v voščenih pokrovcih starega satja, ki je bilo trikrat izpostavljeno zdravilu CheckMite.

Vsebnost kumafosa v satju proste gradnje in mladem satju, ki ju v obdobju uporabe zdravil ni v panju, je v primerjavi z vsebnostjo kumafosa v starem satju, ki je izpostavljeno zdravilom, občutno manjša.

V satju proste gradnje smo našli največ kumafosa (10,2 mg/kg) po trikratni uporabi CheckMita. V voščenih pokrovcih proste gradnje je bilo po tri- in petkratni uporabi nekaj več kot 8 mg kumafosa/kg. Ker čebelarje družine nerade gradijo satje proste gradnje, ne moremo reči, da je največ kumafosa v satju proste gradnje po trikratni uporabi te učinkovine, saj vzorcev po štiri- in petkratni uporabi ni bilo dovolj. V satju proste gradnje smo kumafos našli v vseh vzorcih, najnižja izmerjena vrednost pa je bila 0,14 mg/kg.

Celo po enkratni uporabi smo našli več kot 1 mg kumafosa/kg, kolikor je meja za prehod ostankov iz voska v med (Wallner, 1992).

V mladem satju smo največ kumafosa našli v voščenih pokrovcih po trikratni uporabi (15,9 mg/kg), po trikratni uporabi CheckMita pa ga je bilo največ tudi v satju (4,24 mg/kg). Živalnost družin, v katerih smo ga uporabili štirikrat in petkrat, je bila zelo slaba, verjetno zaradi pogoste uporabe tega zdravila, tako da v njih nismo mogli pridobiti vseh želenih vzorcev.

V starem satju so bile vrednosti občutno višje. Po prvem letu uporabe sicer en sat in njegovi pokrovci niso vsebovali kumafosa, povprečno pa so po prvem letu vsebovali 4 mg kumafosa/kg, po drugem letu 47 mg/kg, po tri- in petkratni uporabi pa 20 mg/kg.

Ne glede na pogostost uporabe v satju proste gradnje in mladem satju je v medu od 0,02–0,03 mg kumafosa/kg, v starem satju pa se vrednost te učinkovine povečuje glede na pogostost uporabe. Meja 0,1 mg/kg je bila presežena že po dvakratni uporabi, povprečna vrednost kumafosa pa je bila 0,151 mg/kg. Po trikratni uporabi je bila povprečna vrednost kumafosa 0,07 mg/kg (največja vrednost je bila 0,16 mg/kg), po štirikratni uporabi pa 0,21 mg/kg (na voljo je bil samo en vzorec). Po petkratni uporabi je bila povprečna vrednost kumafosa 0,1 mg/kg (največja vrednost je bila 0,14 mg/kg).

Ugotovitve

Ostanki kumafosa se po večkratni uporabi ne povečujejo linearno, kljub temu pa večkratna uporaba CheckMita pušča ostanke kumafosa tako v vosku kot v medu.

Ostanki se nepredvideno širijo po panju, to pa še otežuje delo. Ker čebele vosek prenašajo po panju, smo npr. v enem primeru v satju proste gradnje našli več kumafosa kot v starem satju. Težko razložimo, zakaj vsebnost ostankov v vosku in drugih čebeljih pridelkih niha glede na pogostost uporabe,

OBVESTILO – Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo

Vse uporabnike obveščamo, da morajo do konca leta (31. 12. 2016) posredovati poročila o porabljenih prelepkih SMGO in količini z njimi označenega medu. Obrazec za poročanje (obrazec 5) najdete na spletni strani ČZS.

 SMGO š t e v e c	Število novih članov SMGO novembra 2016	Število članov, ki so izstopili novembra 2016	Število vseh članov SMGO novembra 2016
		9	4
Za vključitev v kakovostno shemo »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« navežite stik z go. Natašo Lilek: po tel.: 040/436 519 ali 01/729 61 29 oz. na e-naslovu: natasa.lilek@czs.si Več informacij najdete na spletni strani www.slovenskimed.si , in sicer v rubriki SMGO.			

vendar lahko rečemo, da je uporaba CheckMita za pridelavo medu varna, če pridobivamo med samo iz satja, ki ga med uporabo tega zdravila ni v panju, v nasprotnem pa je lahko problematična že po dvakratni uporabi. Zato moramo pred uporabo CheckMita iz panjev obvezno odstraniti mediščno satje. Prav tako medu ne smemo točiti iz prestavljenih satov, ki so bili med uporabo tega zdravila v plodišču.

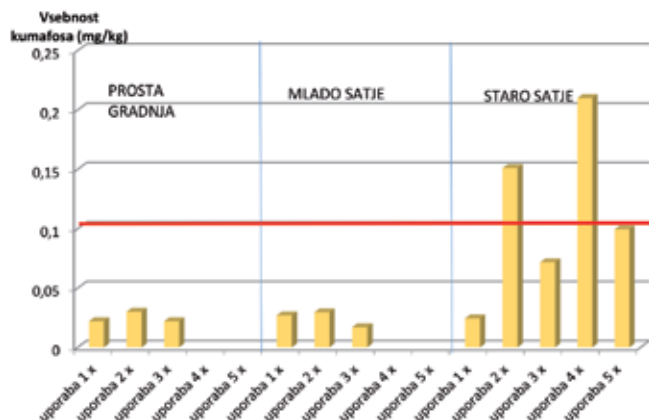
Razlog za to, da je količina ostankov večja po dvakratni kot po večkratni uporabi, je lahko ta, da smo vzorčili satje, na katerem je visel trakec CheckMita. Te sate odstranite iz panja takoj, ko je to mogoče, in jih neškodljivo uničite. Ne uporabljajte jih za predelavo.

Čebelarjem svetujemo, da se izogibajo uporabi sintetičnih akaricidov, predvsem tistih, ki vsebujejo kumafos, še posebej zaradi uveljavljene tehnike premeščanja satov iz plodišča v medišča v AŽ-panju.

Čebele prenašajo vosek in propolis po panju. Ker je bilo kumafosa po navadi več v voščenihih pokrovcih kot v satju, je treba ob morebitni uporabi zdravila CheckMite vosek pred predelavo v satnice oddati v kontrolni pregled.

V čebelarški literaturi večkrat zasledimo, da moramo star, večkrat zaležen vosek izločiti iz čebelarstva in ga uporabiti za izdelavo sveč, za predelavo v satnice pa so primerne deviški vosek, vosek iz trotovine in vosek iz pokrovcev. Če upoštevamo, da začne kumafos iz satja prehajati v med in druge čebelje pridelke, ko ga je v vosku 1 mg/kg oz. po podatkih nekaterih avtorjev celo manj, potem ob morebitni uporabi CheckMita za satnice ni primeren niti vosek voščenihih pokrovcev proste gradnje.

Čebelarjem, ki so uporabljali kumafos, svetujemo, da vsako leto zamenjajo čim več satja, da iz panjev redno odstranjujejo vse voščene prizidke in ves propolis, da kupujejo satnice iz ekološke pridelave ali satnice, izdelane iz voska, ki je bil očiščen z dodatnimi postopki, med pa točijo iz deviških satov, ki niso pod vplivom akaricidov. Predlagamo jim tudi, da po morebitni uporabi CheckMita preverijo vsebnost ostankov v vseh čebeljih pridelkih. O uporabi tega

Povprečna vsebnost kumafosa (mg/kg) v medu (Rdeča črta prikazuje najvišjo mejno vrednost kumafosa v medu po Uredbi Evropske komisije, št. 37/2010.)

zdravila naj se pogovorijo z veterinarjem ter dosledno upoštevajo njegova navodila.

Raziskava je bila izvedena v okviru Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2014–2016, ki je bil financiran iz sredstev državnega proračuna in proračuna Evropske unije.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak

Svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane
andreja.kandolf@czs.si

Viri:

Kandolf Borovšak, A., Lilek, N., Samec, T., Noč, B., Kozmus, P. (2016): Poročilo o ugotavljanju vpliva ostankov zdravil ter drugih škodljivih snovi na čebelje pridelke, na zdravje in preživetje čebeljih družin. Končno poročilo v skladu z uredbo o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2014–2016. Čebelarstva zveza Slovenije.

Uredba Komisije (EU), št. 37/2010, z dne 22. decembra 2009 o farmakološko aktivnih snoveh in njihovi razvrstitvi glede mejnih vrednosti ostankov v živilih živalskega izvora (Ur. l. št. 15, 20. 1. 2010, str. 1, z vsemi spremembami).

Wallner, K. (1992): Diffusion varroazider Wirkstoffe aus dem Wachs in den Honig. Apidologie, 23, str. 387–389.

Čmrlji niso bumbarji – o inteligenci in sposobnosti učenja čmrljev

Čmrlji so sposobni uporabiti orodje in posnemati zgled inteligentnejših čmrljev

Najnoveše ugotovitve s področja **entomološke etologije** (vedenje žuželk) kažejo na presenetljivo **sposobnost učenja**

čmrljev v poskusu, ki so ga izvedli londonski raziskovalci. Znanstveniki so naučili čmrlje, da so s potegom vrvice prišli do hrane. Nič novega ni, da živali, zato da bi prišle do hrane, uporabljajo orodja (šimpanzi s paličico nabirajo mravlje in termite, s kamenjem trejo oreščke, podobno tudi nekatere ptice itd.). Preseneča pa, da so takšnega početja sposobne tudi žuželke, tokrat čmrlji.

Po nekaj neuspešnih poskusih čmrlji dojamajo nalogo in cilj (hrana), povlečejo za vrstico ter tako pridejo do hrane – sladkorne raztopine. To so odkrili in oktobra objavili raziskovalci na londonski univerzi Queen Mary. Trajalo je sicer kar nekaj časa, da so znanstveniki lahko dokazano potrdili učljivost čmrljev. Vsi v poskusu uporabljeni čmrlji namreč niso želeli sodelovati pri učenju in treningu. Raziskovalce je osupnilo, da je poskus končno uspel. Opazili pa so tudi nadvse zanimiv »stranski učinek« dresure čmrljev in njihove sposobnosti učenja: čmrlji, ki jih niso neposredno trenirali, so se z opazovanjem v poskusu sodelujočih čmrljev naučili, kako priti do hrane s potegom vrvice, in so to uspešno ponovili.

Cvetni nadomestek pod pleksi steklom

Za poskus so raziskovalci privezali vrstico na moder okrogel plošček, ki je imel v sredini odprtino s sladkorno raztopino. Plošček je služil kot nadomestilo za cvet; čmrljem so omogočili, da so ga z obletavanjem, opazovanjem in okušanjem dodobra spoznali in ugotovili, da lahko na sredini tega modrega ploščka najdejo hrano.

V naslednji fazi poskusa so raziskovalci omenjeni plošček s hrano in nanj pričvrščeno vrstico položili pod ploščo iz pleksi stekla, kar je razvidno tudi iz priložene fotografije, in sicer tako, da je izpod prekrivne plošče gledal le delček vrvice. Da bi čmrlji lahko prišli do hrane, so morali vleči vrstico, izvleči umetni cvet in se tako prebiti do hrane v središču modrega ploščka.

Kako je poskus potekal, si lahko ogledate na Youtube na naslednjih naslovih: »**Bumblebees learned to pull strings for reward**«, www.youtube.com/watch?v=gSCr5OxXN1A

Prevod, priredba in lektura: V. Fajdiga

Vir:
Deutsches Bienen Journal, 11. 10. 2016.

Predstavljamo alternativne opraševalce – Vresina opnarka (*Colletes succinctus*)

Z začetkom novega leta v Slovenskem čebelarju uvajamo redno rubriko z naslovom »Predstavljamo alternativne opraševalce ...«. Kot pobudniki svetovnega dne čebel bomo ob pomoči dr. Andreja Gogala v njej vsak mesec predstavljali različne vrste čebel. Medonosna čebela je samo ena izmed skoraj 2000 vrst čebel v Evropi. Z novo rubriko bomo širili tako poznavanje čebel kot tudi zavest o njihovem pomenu in ogroženosti – to pa je tudi eno izmed ključnih sporočil svetovnega dne čebel.

Uredništvo

Samice so velike od 10–12 mm in imajo na zadnjih robovih hrbtnih delov zadkovih obročkov bele prečne proge iz prilegih dlak. Na zgornjem delu oprsja in glave so dlake rjave, na spodnji strani pa bele. Samci so podobni, le da so nekoliko manjši. Vresina opnarka je jesenska vrsta, ki leta konec avgusta in septembra. Obiskuje izključno jesensko vreso (*Calluna vulgaris*). V Sloveniji je razširjena v predalpskem, preddinarskem in subpanonskem obmo-

čju. Je razmeroma redka in jo ogroža izginjanje nižinskih gozdov z vreso v podrastu. V Evropskem rdečem seznamu je opredeljena kot vrsta blizu ogroženosti. Gnezdi v peščenih tleh na slabo poraščenih mestih, kjer samice skopljejo rove z zarodnimi celicami za zarod, ki prezimi.

Dr. Andrej Gogala
gogala62@gmail.com

Novice iz sveta

Italija

Azijski sršen (*Vespa velutina*), ki je bil doslej razširjen v Liguriji in Piemontu, to je na skrajnem zahodu severnega dela Italije, se je zdaj pojavil tudi v občini Bergantino v bližini mesta Rovigo, približno 230 km od slovensko-italijanske meje. Skrb zbujajoče je predvsem to, da so gnezdo tega škodljivca našli

tako daleč od prvotnega nahajališča, glede na to pa ga lahko že v dveh ali treh letih pričakujemo tudi pri nas. Posebne skupine ljudi, ki delajo v okviru projekta LIFE STOP VESPA (vsi člani

STOP VESPA
ASIATICA

Foto: Internet

teh skupin so na posebnih tečajih že prej spoznali navade azijskih sršenov) in ki so ustrezno opremljene za uničevanje njihovih gnezd, so v deželi Veneto že začele iskati morebitna nova žarišča. Na pojav azijskega sršena so bili opozorjeni vsi čebelarji v tej deželi, zdaj pa morajo pregledati svoja stojišča čebel in o sumljivih najdbah takoj obvestiti ustrezne organe.

Franc Šivic

Vir:
internet

Italija

Od štirih držav, ki mejijo na Slovenijo, je Italija s površino nekaj več kot 300.000 m² in številom prebivalcev, ki že presega 60 milijonov, naša največja sosedka. Italijanska republika je upravno razdeljena na 20 dežel (regione) in 110 pokrajin (provincia). Registriranih je približno 60.000 čebelarjev, torej se na vsakih 1000 prebivalcev s čebelarstvom ukvarja en človek. V tem pogledu jo Slovenija občutno prekaša. Italijanski čebelarji vsako leto organizirajo državno tekmovanje v ocenjevanju medu. Ocenjujejo ga strokovnjaki z nekdanjega Inštituta za čebelarstvo (INA) iz Bologne oz. zdajšnjega CRA-API (Inštitut za čebelarstvo in svilogojstvo) pod vodstvom mednarodno priznane strokovnjakinje za med dr. Lucie Piana. Na vsaki dve leti organizirajo še posebno ocenjevanje vrst cvetličnega medu. Na omenjenem inštitutu iz vsake dežele izberejo samo en (najboljši) vzorec cvetličnega medu, tako da iz celotne države zberejo 20 vzorcev. Vse pošljejo v Torino, tam pa jih v Salone del Gusto ne ocenjujejo strokov-

Silvan Ferfolja

Foto: Franc Šivic

njaki, temveč naključno izbrani običajni porabniki. Lani je bil za najboljši cvetlični med v Italiji razglašen med našega rojaka Silvana Ferfolje iz Doberdoba. Toda to ni bilo prvo priznanje za tega odličnega čebelarja in velikega rodoljuba, saj je tri leta prej s svojim cvetličnim medom s Krasa zasedel odlično drugo mesto. Silvan mi je povedal, da je skrivnost njegovega uspeha v tem, da sta bila oba poslana vzorca, torej tisti izpred treh let in tudi lanski, pridelana v AŽ-panjih, vsi preostali tekmovalci pa so svoj med pridelali v Dadantovih nakladnih panjih. Sicer je splošno znano, da vsebuje med, pridelan v žnideršičih, od 2–3 odstotke manj vode kot na primer tisti, ki je pridelan v kateri koli izvedbi nakladnega panja. Toda za končni rezultat ocenjevanja ta parameter še ni odločilen. Strokovnjaki ocenjujejo tudi čistost medu, njegov vonj, okus in viskoznost, v laboratoriju pa se izvrši še kontrola HMF in melisopaleološka analiza. Pred dobrima dvema desetletjema sem poslal na podobno tekmovanje v Italijo tudi svoj vzorec medu, pridelan na Goriškem v AŽ-panju: zasedel je prvo mesto. Enako se je nekaj let kasneje izkazal v Italiji med čebelarja Juga z Goriškega konca. To je dokaz, da je z našim ljudskim panjem možno pridelati vrhunski med, ki zlahka konkurira na mednarodnih ocenjevanjih. In ker v Sloveniji več kot 90 odstotkov čebelarjev čebelarji v žnideršičih, smo lahko s precejšnjo gotovostjo prepričani, da je slovenski med eden najkakovostnejših na svetu.

Franc Šivic

Vir:
ustna informacija

Čebelarjeva opravila v januarju

Svojih letošnjih mesečnih prispevkov ne nameravam pisati kot navodila, saj vem, da je teh toliko, kolikor je čebelarjev, in da vsak trdi, da so njegova tista prava. Raje bom opisal dela, ki jih sam opravljam v določenem času, da bi s tem pomagal vsem, ki so pripravljeni prisluhniti mojim izkušnjam. Za lažje razumevanje bom v nadaljevanju najprej predstavil sebe in svoje čebelarstvo.

Moji začetki

Čebelariti sem začel v obdobju socializma – če sem natančnejši, leta 1957, ko so nas učili skupnega dela za skupno dobro, tako kot še danes velja za čebeljo družino, ki svoje »tajkune« pospravi takoj, ko niso več potrebni, preostali člani družine pa od jutra do večera, od rojstva do smrti brez kakršnega koli sindikata ali stranke delajo za skupno dobro družine.

Čebele so se v mojih praznih panjih v obdobju dveh let naselile same, en roj pa mi je podaril bratranec. Iz prišlekov se je razvilo vse moje čebelarstvo. V najboljših letih sem čebelaril s približno 180 družinami.

V začetku sem čebelaril z navadnimi AŽ-panji, ki so bili tako stari, da na satnikih še ni bilo žlebičkov. Lahko si predstavljate, kakšna težava je bila to, ko so čebele vse zalepile z voskom. Zato sem leta 1972 začel sam izdelovati nakladne panje. V njih sem čebelaril do leta 1978, ko sem se začel zanimati za prevažanje. Takrat mi nakladni panji niso bili več po volji. V tem obdobju sem že poznal g. Ivana Grajša iz Kočevja, ki je izdeloval panje 11 + 3. Njegov panj je z manjšo prilagoditvijo izdelan kot navaden 11-satni AŽ-panj, le da je nekoliko poglobljen, tako da je zadaj mogoče počez dodati tri sate normalne AŽ-mere. Takšnih panjev je pod različnimi imeni zdaj več, vendar je zame to navadni AŽ-panj 11 + 3.

Na prvem stojišču sem imel dva premična čebelnjaka, ki sem ju pogosto selil. Na drugem stojišču so bile rezervne družine v 7-satnih panjih. Na tretjem sem vzrejal matice, vendar teh družin ne štejem za gospodarske, saj so dejavne samo poleti. Ves ta čas sem bil redno zaposlen kot papirničar v Papirnici Vevče, kot skladiščnik pri Jugotehniku in v carinskih skladiščih, kot komercialist za vina pri KZ Metlika in nazadnje kot komercialist za kondenzatorje pri Iskri Semič. V vsem tem obdobju sem končal tudi Višjo ekonomsko-komercialno šolo v Mariboru. Vse moje delovne izkušnje so mi precej pomagale predvsem tedaj, ko je bilo treba od prodaje na debelo (ki se je ustavila) preiti na prodajo na drobno. Hkrati so začeli po vzoru predpisov o klavnicah veljati pred-

pisi o posebnih prostorih za polnjenje medu v kozarce. Tedaj sem moral z zalogo 12.800 kg medu v skladišču začeti od začetka.

Moje čebelarstvo

Zdaj čebelarim z 76 AŽ-panji 11 + 3, ki so delno na prevoznih enotah, in s približno 20–35 rezervnimi družinami v 7-satnih panjih. Ker čebelarim z ljubeznijo do čebel, nisem nikoli razmišljal o dodatni delovni sili, temveč sem vedno imel samo toliko družin, kolikor sem jih optimalno lahko oskrbel sam. Tako sem vedno skrbel za to, da so zdrave, da se dobro počutijo, in seveda, da od njih dobim največ, kolikor lahko. Kadar pridem do lepo delujočega stojišča čebel in kadar se moja »valovna dolžina« ujame s čebeljo, so to najlepši trenutki, ki jih ni mogoče opisati in zaradi katerih tudi čebelarim. Takrat občutiš, kako so ti čebele hvaležne. Čebela ti da toliko, kolikor si sposoben sam dati njej. Dobro in zlo vrača z velikimi obrestmi v obe smeri.

Primer iz življenja

V zadnjem času se čebelarstvo v Sloveniji pospešeno razvija. Imam občutek, da se je na novo pojavilo precej zelo dobrih čebelarjev, na katere smo lahko ponosni, še vedno pa je preveč zaslužkarjev, ki so začeli čebelariti zaradi denarja. In prav v tem je problem.

Fant in dekle sta neizmerno zaljubljena. Kljub temu da sta zelo revna, pa sta z ljubeznijo sposobna ustvariti harmonijo in veliko bogastvo. Tako je tudi čebelar z ljubeznijo do čebel spo-

Čebelar Jože Sever iz Semiča

Foto: MB

Premični čebelnjak z AŽ-panji 11 + 3 v zimskem mirovanju

Foto: Osebni arhiv Jože Sever

Foto: MB

Čebelarstvo Sever s stensko poslikavo, ki vsebuje rodbinski grb.

soben ustvariti harmonijo, ki mu omogoči srečo in bogastvo. Pri ljudeh, ki se poročijo zgolj zaradi denarja in brez ljubezni, se kmalu pojavijo velike razprtije in razdelitev premoženja. Enako je v čebelarstvu, kadar čebelarimo zaradi denarja.

Kaj počnem januarja?

Star pregovor pravi: »Ko je hladno in nosi čebelar dolge spodnje hlače, nima pri čebelah in pri ženskah kaj delati.« To še vedno drži. Zato naj v tem obdobju raje prime v roke kako knjigo ter pregleda in osveži znanje o življenju čebel. Vem, da je lepo prebirati knjige o delu s čebelami, vendar naj bodo te na vrsti šele takrat, ko obvladamo biologijo čebel.

Leta 1962 sem si za tri vajenske plače kupil knjigo »Sodobno čebelarstvo I (teoretični del)«, ki je izšla leta 1955 pri tedanji Zvezi čebelarskih društev za Slovenijo. Knjigo sem nekajkrat podrobno predelal, podobno kot da bi iz tega predmeta delal izpit na fakulteti. Kljub temu ob analizi kake napake, ki se mi zgodi pri čebelah, največkrat ugotovim, da je ta posledica neupoštevanja biologije čebel. Zato je treba ta mesec obnoviti tako znanje biologije čebel kot tudi znanje čebeljih bolezni in biologije varoj.

Kljub mrzlemu vremenu bom januarja pri čebelah vendarle opravil nekaj del. Vsak teden bom obiskal obe stojišči ter uredil pasti za glodavce, skrbno bom pregledal okolico čebelnjakov in prisluhnil družinam. Če bo katera preglasna, bom skušal ugotoviti vzrok:

1. V čebelnjak je lahko skozi žrelo prišla rovka, ki se je izognila pasti. Ta problem rešim takoj;
2. če jo ulovim, jo ubijem brez »ustavne pritožbe«.
3. Če so družine lačne, je iz čebelnjaka slišati jokajoče glasove. Na hitro jih pregledam, da ugotovim, ali je to

res. Ob jesenskem krmljenju dam vsem družinam enako količino sirupa, ki po navadi zadostuje najmanj do konca marca. Preostalo je med. Družini, ki je že januarja ostala brez hrane, pa hrane ne bom dodal, zato bo odmrila. Lahko je bila izropana ali pa se je ob toplejšem vremenu jeseni in pozimi preveč usmerila v razmnoževanje. Družine s takimi lastnostmi niso v ponos kranjski sivki, zato jih pustim odmrati. Družina, ki ji januarja, po začetku zaleganja matic, primanjkuje hrane, v novi sezoni ne bo nabrala veliko medu, zato je ni škoda.

4. Če je družina izgubila matico, je iz čebelnjaka slišati značilne tuleče glasove.

Težavo rešim z dodajanjem matice, in sicer na poseben način, ki sem ga začel uporabljati po letu 1980. Že poleti si namreč pripravim matice v belokranjskih plemenilnikih, kakršne uporabljamo na plemenilni postaji Rog - Ponikve. Dva ali tri polna plemenilnika v eni nakladi pustim za dodajanje matic v prvih treh mesecih leta. Ob dodajanju naj temperatura zraka ne bi bila nižja od 0 °C. Čebelarjenje z AŽ-panji 11 + 3 mi omogoča, da pri družini brez matice odstranim zadnje okence, ki drži satnike, in na njegovo mesto postavim plemenilnik z mlado matico. Na okencu prej zamenjam pokrov s preluknjanim časopisnim papirjem in ga postavim zadaj, na mesto tople stavbe. Če je zunanja temperatura vsaj 5 °C., se čebele združijo in umirijo v 24 urah, ob hladnejšem vremenu pa je za to potrebujejo nekoliko več časa. Po tem načinu so čebelje družine doslej vedno sprejele matico, saj je pravzaprav ne dodajam, temveč zgolj združujem dve družini.

Novoletno voščilo

Ko se obrne številka na letnici in se začne novo leto, smo vsi v pričakovanju nečesa novega in boljšega. Prepričani smo, da nas v novi sezoni čaka prijetno medeno presenečenje. Vsekakor vam želim, da bi bili v prihodnjih mesecih panji polni medu in zdravih čebel ter da bi bili zadovoljni tudi s prodajo.

Jože Sever – Semič

cebelarstvo.sever@gmail.com

Virusne okužbe čebeljih družin

Slovensko akademsko čebelarstvo je v sodelovanju s Kmetijskim inštitutom Slovenije 24. novembra 2016 pripravilo predavanje izr. prof. dr. Ivana Toplaka, dr. vet. med., z naslovom »Virusne okužbe čebeljih družin včeraj, danes, jutri«. V nadaljevanju objavljamo povzetek predavanja.

Predavatelj je že na začetku poudaril, da se mora čebelja družina za ohranitev notranjega ravnovesja in za svoje preživetje nenehno prilagajati različnim dejavnikom okolja. V minulem desetletju smo tako po svetu kot tudi pri nas ugotavljali več primerov odmiranja in izginjanja čebel. Čebelja družina je odporen živ organizem. Koliko je odporen, je odvisno od količine čebel oz. zalege v posameznem panju. Če zalege iz različnih vzrokov ni, družina propade.

Čebeljo družino pestijo različni patogeni (povzročitelji bolezni), med pomembnejšimi pa so virusi, saj ob slabem stanju čebelje družine lahko povzročijo celo njen propad. Virusni ne bodo toliko oslabili celotno družino, da bi ta propadla, saj bi s tem propadli tudi sami, ker bi sami sebi uničili možnosti obstoj. Delujejo tako, da toliko izkoristijo gostitelja, da se v njem lahko uspešno razmnožujejo in se iz njega uspešno selijo v druge čebelje družine.

Virusi so majhni kužni agensi okrogle ali ovalne oblike, ki jih s prostim očesom lahko vidimo zgolj pod elektronskim mikroskopom. Za viruse ne moremo trditi, da spadajo med žive mikroorganizme, saj za svoj obstoj in razmnoževanje

nujno potrebujejo žive celice. Ob vdoru v celico prevzamejo nadzor nad njo in jo vodijo tako, da deluje njim v prid. Viruse so našli v vseh oblikah življenja (živalih, rastlinah, bakterijah in arhejah). So enostavno sestavljeni in se zelo hitro razmnožujejo. Znanih je več kot 5.000 vrst različnih virusov.

Večina virusov, ki napadajo čebele – do zdaj so jih ugotovili 24 –, spada med tako imenovane pikornaviruse, za katere je značilno, da so v okolju razmeroma stabilni. V mrtvi čebeli lahko obstanejo več dni, v zamrzovalniku več mesecev. Občutljivi so na visoke temperature in sonce. Ker virusi že stoletja sobivajo s čebelami, so čebele v tem sožitju razvile obrambne mehanizme, ki jim omogočajo uspešno nadaljevanje vrste. **Težave pa se pojavijo zaradi večje obremenjenosti čebel z drugimi**

škodljivimi dejavniki v okolju. Največje težave povzročajo zajedavec varoja, pesticidi, hitre temperaturne spremembe, onesnaženost okolja in različne bolezni. Vse to slabi njihov imunski sistem, zato je zmanjšana njihova odpornost, posledica tega pa so klinični znaki virusne okužbe. Kot je poudaril Toplak, virusi, ki pestijo čebele, niso nevarni za ljudi, čeprav jih najdemo v medu in drugih čebeljih pridelkih.

Po besedah Toplaka **se čebelji virusi lahko prenašajo horizontalno ali vertikalno**, različni virusi pa za ohranjanje aktivne okužbe v populaciji čebel uspešno uporabljajo prvi

Do zdaj je odkritih 24 različnih virusov, ki napadajo čebele. Noben od teh ni nevaren za človeka.

Vabilo na predavanje Virusne okužbe čebeljih družin: včeraj, danes, jutri

Zaradi velikega zanimanja čebelarjev o virusnih okužbah čebeljih družin bo ČZS organizirala ponovitev predavanja prof. dr. Ivana Toplaka *Virusne okužbe čebeljih družin: včeraj,*

danes, jutri. Predavanje bo v četrtek, 12. januarja 2017, ob 16. uri, na sedežu ČZS, Brdo 8, Lukovica. Vljudno vabljeni.

ČZS, JSSČ

Predavateljica iz Poljske januarja v Sloveniji o varojah

Od januarja do aprila 2017 bomo na obisk v Slovenijo povabili nekaj tujih predavateljev – strokovnjakov, ki jih pri nas še ni bilo, da bodo predavali o obvladovanju varoj. Kot prva nas bo 24. in 25. januarja obiskala doktorica veterinarskih znanosti ga. Anna Gajda, ki je kot specialistka za čebelje bolezni zaposlena na Naravoslovni univerzi v Varšavi. Ga. Gajda je tudi članica skupine COLOSS, ki se ukvarja z

raziskovanjem izginjanja čebel. Prvo predavanje bo v torek, 24. januarja, ob 16. uri, v Čebelarstvu centru Slovenije na Brdu pri Lukovici, drugo pa v sredo, 25. januarja, ob 16. uri, v Centru biotehnike in turizma – Grm Novo mesto, Sevno 13, Novo mesto, v predavalnici »Poljedelstvo«.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

ali drugi način prenosa (ali celo oba). Pri horizontalnem načinu gre za prenos virusa z okužene čebele na neokuženo čebelo iste generacije. Kolikor večje kot je število virusov (koncentracija) pri posamezni čebeli, toliko večja je tudi možnost prenosa na sosednje čebele. Zato se na ta način širijo bolj kužni virusi. Če se virus po okužbi čebele prehitro razmnožuje, bo to povzročilo njeno prezgodnjo smrt, s tem pa se bo zmanjšala možnost prenosa virusa na nove, še neokužene čebele. Ločimo neposredni in posredni horizontalni prenos. Neposredni prenos je prenos virusa po zraku, prek hrane, iztrebkov in s stikom med čebelami. Posredni horizontalni način prenosa pa vključuje vmesnega biološkega gostitelja, na primer varojo (*Varroa destructor*), ki s sesanjem hemolimfe prenese virus (ali več virusov) z okužene čebele na zdravo čebelo. S poskusi je bilo dokazano, da je pri okužbi čebele z virusom prek hrane potrebnih 10^9 virusnih delcev, da ti povzročijo njeno smrt, pri neposrednem vbizganju v hemolimfo odrasle čebele pa je smrtna doza 10^2 virusnih

delcev. Pri vertikalnem načinu, pri katerem okužena matica prenese virus na zalego, iz zalege pa se razvijejo okužene čebele, je za obstanek virusa pomembna majhna smrtnost gostitelja, saj bi njegova večja smrtnost zmanjšala možnost prenosa in ohranjanja virusa v čebelji družini. Tako sta za viruse, ki se prenašajo po vertikalnem načinu, značilni majhna kužnost virusa in klinično manj zaznavna oblika okužbe.

Kot je še povedal Toplak, čebelarji po večini ne morejo zaznati virusnih okužb svojih čebeljih družin. Potrdi jih lahko samo specifična laboratorijska preiskava vzorcev čebel, matic in zalege. Z razvojem molekularnih metod, predvsem metode verižne reakcije s

Proti virusom za zdaj še ni učinkovitih ukrepov. Po odmrtnosti je treba panj preventivno zapreti, da preprečimo nadaljnje širjenje virusov.

Najpogostejši virusi in bolezenske spremembe po okužbi z njimi

Virus akutne paralize (ABPV)

Za virus ABPV je značilen horizontalni prenos s čebele na čebelo, zato se okužba hitro širi, posledica tega pa je hitro zmanjševanje števila čebel v družini, zato lahko čebelja družina kmalu odmre. Ker virus povzroča smrt večjega števila odraslih čebel, se okužba skoraj ne more prenašati na sosednje čebelje družine. Izjema so samo tiste družine, ki so napadene z varojami, saj te zapustijo umrle čebele in se preselijo na žive. Klinični znaki se najprej pokažejo pri 8–10 dni starih čebelah, ki se začnejo plaziti in kažejo znake paralize.

Virus črnih matičnikov (BQCV)

Ta virus povzroča največ škode v vzrejališčih matic. Okužene čebele delavke so sicer na videz zdrave, vendar prenašajo virus na zalego in ličinke matic. Ko ličinka matice odmre, postanejo stene matičnikov temno sive do črne barve. Nosemavost (*Nosema apis*, *Nosema ceranae*) lahko povzroči povečano prepustnost črevesne stene za virus in povečano smrtnost tudi pri odraslih čebelah.

Virus kronične paralize (CBPV)

Za obolele čebele sta značilni dve obliki bolezenskih znakov. Pri prvi obliki čebele trepetajo s krili in telesom, imajo povečan zadek, ne morejo leteti in lazijo po tleh. Znaki okužbe z virusom CBPV so podobni znakom zastrupitve čebel. Okužene čebele najpogosteje umrejo v nekaj dneh po pojavu kliničnih znakov. Pri drugi obliki okuženim čebelam odpadajo dlačice, zato so videti temnejše in manjše.

Virus deformiranih kril (DWV)

Virus se prenaša horizontalno in vertikalno. Okužba uniči manjši delež zalege, saj se virus v njej učinkovito razmnožuje. Zaradi tega se izlegajo okužene čebele, ki ga prenašajo tako na mlado zalego kot tudi na varoje. S poskusi so dokazali, da virus DWV v začetku leta nima večjega vpliva na čebeljo družino, pozno poleti, ko se poveča število varoj, pa povzroča zmanjšanje števila na novo izleženih dolgoživih zimskih čebel, zaradi česar lahko družina pozimi oz. zgodaj spomladi odmre. Če v družini ni varoj, virus v večini primerov ne povzroča bolezenskih znakov. Poleg znakov deformiranih kril pri mladih čebelah so opazni tudi napihnen abdomen, paraliza in občutno krajša življenjska doba čebel.

Virus mešičkaste zalege (SBV)

Klinični znaki okužbe z virusom mešičkaste zalege so značilni. Ličinke se okužijo v prvih dneh razvoja prek okužene hrane. Najpogosteje odmrejo v stadiju pokrite ličinke. Odmrle ličinke postanejo rumenkaste barve, njihovi organi se spremenijo v kašasto maso, ovojnica pa se ohrani, tako da je podobna mešičku. Ličinke, ki so starejše od dveh dni, lahko preživijo okužb s SBV, vendar se iz takih ličink izležejo okužene mlade čebele. Pri okuženih čebelah virus povzroči spremembe pri opravljanju njihovih nalog v čebelji družini ter skrajša njihovo življenjsko dobo. Intenzivni klinični znaki okužbe z virusom čez poletje spontano prenehajo, saj odrasle čebele same odstranijo okužene ličinke iz panja. Virus SBV je zelo kužen, zato je zelo kužna tudi odmrta zalega. Tako zalego je treba čim prej odstraniti in uničiti.

polimerazo (PCR), pa je postalo ugotavljanje virusnih okužb zelo zanesljivo. S temi metodami so znanstveniki dokazali navzočnost različnih virusov v vseh razvojnih stopnjah čebel, matic in tudi varoj.

Za zatiranje virusnih okužb pri čebelah za zdaj še ni učinkovitih ukrepov, kot so na primer cepljenja pri drugih živalskih vrstah. Čebelji virusi obstajajo v vseh delih sveta, kjer živi medonosna čebela. S selitvijo čebel iz ene države v drugo se prek meja prenašajo tudi čebelji virusi. Pri tem smo v Sloveniji nekoliko na boljšem, saj zaradi zaščite kranjske čebele velja omejitve pri uvozu čebel. Kot rečeno, se virusi med čebelami prenašajo z okuženimi izločki, s hrano, prek varoj in matic ter s **čebelarjevimi ukrepi**, kot so nakupi čebel, ogrebanje roja

(kadar nismo prepričani, od kod izvira), združevanje šibkih družin, neustrezni napajalniki za vodo (onesnažena voda), krmljenje s kontaminirano hrano, prestavljanje okuženih satov med družinami in neuspešne preprečitve ropov.

Za konec zelo zanimivega predavanja je Toplak poudaril, kako pomembna sta uspešno zatiranje varoj in skrb za dobro zdravstveno stanje čebeljih družin. To nam potrjuje tudi dejstvo, da je do pojava varoj prevladovalo mnenje o neškodljivosti virusov za čebele.

Aleš Bozovičar

svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja
ales.bozovicar@czs.si

Politika ohranjanja kranjske čebele

Tak naslov sem zapisal, ker v Resoluciji o zaščiti kranjske čebele (Ur. l. RS, št. 18/2014, z dne 14. 3. 2014) beremo, da je načelno to akt političnega pomena, ki ne vsebuje pravno zavezujočih norm. V zvezi s tem želim posredovati nekaj misli o dogodkih in dejavnostih po sprejetju tega akta.

Več kot dvajset let sem sodeloval v različnih komisijah in strokovnih svetih ČZS, ki so se ukvarjali z maticami in njihovimi vzrejališči ter z ohranjanjem kranjske čebele. Kot biolog sem imel po navadi nekoliko drugačne poglede od preostalih članov, svoja mnenja sem argumentiral, o tem sem govoril in pisal, nekoliko pa sem se tudi pozanimal, kako tem stvarjem strežejo v tujini.

Pobude za ukrepanje glede ohranjanja čim bolj čiste kranjske čebele, ki jih ponavljam leto za letom in jih ponavljam znova, so predvsem: 1. ohranjati je treba krajevne rodove (ekotipe) kranjske čebele in temu prilagoditi vse nanjo vezane ukrepe, 2. da se ne bi pojavilo mešanje krajevnih rodov, je treba nadzirati promet z maticami in čebeljimi družinami, 3. določiti je treba, kje v državi so kranjske čebele še najbolj čiste, ter to območje ali več območij zavarovati, tako da bi bila tam nekakšna genska banka v naravi (seveda z denarno podporo lokalnim čebelarjem, da bi se dosledno držali strokovnih navodil), 4. znova je treba vzpostaviti prepotrebne javne plemenilne postaje in 5. končno je treba sprejeti čebelarški zakon. Ko se zdaj ozrem na prehojeno pot, ugotovim, da nisem dosegel kaj dosti, predvsem nekaj hude krvi, dojemanje vprašanj o ohranjanju naše čebele pa je vse bolj površno, vse bolj vodeno.

Pri pripravi Resolucije nisem neposredno sodeloval, sem pa za javno razpravo o predlogu tega dokumenta napisal pripombe in predloge, podobno, kot sem jih navedel v prejšnjem odstavku. Sprejeto ni bilo skoraj nič, bežno so omenjeni zgolj ekotipi. Ob obletnici sprejetja Resolucije sem si vzela pravico in napisal, kaj si mislim o njej. Svoje pisanje sem sklenil z ugotovitvijo, da se s tako politiko reševanja kranjske čebele, žal, ne strinjam. Prispevek je bil aprila 2015

objavljen v SČ (str. 128–129). In takoj je sledila kazen! Teden dni po objavi sem po telefonu prejel sporočilo, da je strokovni svet PRO za kranjsko čebelo sklenil, da nisem več član komisije za potrjevanje vzrejališč matic (sic!), v kateri sem sodeloval vrsto let. Le kake tri tedne pred »izključitvijo« sem z istega naslova prejel povabilo k sodelovanju in tudi že razpored aprilskih pregledov! Pa naj človek razume tako vedenje, če more.

Tako sem ostal brez neposrednih podatkov o strokovnem delu v ČZS, po večini izvem le to, kar preberem v SČ. In včasih me vsebina prispevkov navdaja s skrbjo, ker so čebelarjem namenjeni zapisi, tudi kot navodila, kako naj ukrepajo v določeni situaciji. V lanski majski številki (str. 172–173) je moja pozornost pritegnil prispevek o rezultatih morfološke analize čistosti kranjske čebele v Sloveniji, v katerem so analizirani rezultati ugotavljanja rumenih obročkov na zadkih čebel na ozemlju celotne Slovenije. Iz prispevka je razumeti, da so vse čebele, ki na zadkih nimajo rumenih obročkov, kranjske čebele, to pa je precej poenostavljen prikaz razmer pri nas. Take trditve bi morale biti podprte s podatki genskih raziskav, sicer je to škodljivo poenostavljanje. V Sloveniji ni vprašanje samo vnašanje italijanskih matic, katerih potomke imajo dva ali tri rumene obročke, temveč tudi vnašanje drugih ras, ki nimajo rumenih obročkov, na primer kavkaška, makedonska in temna čebela, za katere vemo, da jih prav tako vnašajo ali so jih vnašali. Za temno čebelo obstaja tudi pisni dokaz v SČ, da so pri nas vzrejali njene matice za prodajo v Nemčijo. Ko je posel nepričakovano propadel, so vse že oprasene matice ostale v Sloveniji.

V isti številki SČ (str. 198) je objavljen tudi prispevek o pomenu ohranjanja kranjske čebele v Sloveniji, v njem je med drugim govor tudi o osnovni odbiri, k čemur so se zavezali vsi čebelarji, vključeni v Priznana rejsko organizacijo. Avtorju se je zapisalo, da je bila lani osnovna odbira usmerjena v samo eno lastnost – obarvanost obročkov. Osnovna odbira je stara toliko, kot je staro čebelarjenje

samo, cilji odbire pa so se verjetno precej spreminjali. Prvi čebelarji so verjetno odbirali glede na donos medu in niso namenjali pozornosti videzu čebel, verjetno pa so dajali prednost tistim družinam, ki so bile manj agresivne. Dandanes osnovna odbira temelji na različnih lastnostih čebel: donosu medu, rojivosti, mirnosti, živalnosti družin in seveda tudi na rasni čistosti, ki jo čebelar lahko ocenjuje po obarvanosti zadkovih obročkov in glede na to izključuje navzočnost ras, pri katerih so ti naravno obarvani rumeno.

Komaj kaj je slišati o načrtovanju javnih plemenilnih postaj, ki so pravzaprav temelj ohranjanja rasne čistosti čebel. Pri naših severnih sosedih, Avstrijcih in Nemcih, se vsako leto na plemenilnih postajah opravi po nekaj tisoč matic. Pa pri nas? Lani je delovala ena sama – Ponikve.

V slovenski živinoreji zdaj vse več pozornosti namenja jo genetskim analizam in raziskovanju genomov, genetski opredelitvi lokalnih populacij goveda, drobnice in konj, ki so živalske genske rezerve. Države podpisnice Konvencije o biotski raznovrstnosti v kmetijstvu so jih dolžne upoštevati in vzdrževati. Pa na čebelarskem področju? Prav o teh vprašanjih je že pred 50 leti govoril in pisal prof. dr. Jože Rihar, čeprav z nekoliko drugačnimi izrazi. Govoril je o pomenu krajevnih rodov čebel in nujnosti njihovega ohranjanja. Dandanes lahko v SČ pišemo, da evropska usmeritev pri ohranjanju posameznih čebeljih ras temelji na ohranjanju lokalnih populacij, ohranjanju lokalnih rodov, vêdemo pa se, kot da se to nas ne tiče in tako gledanje, žal, prenašamo tudi na mlade čebelarje.

Pravne norme v Resoluciji niso zavezujoče, zato se strokovni delavci, ki imajo moč vplivanja na pravila igre, lahko odločijo drugače. Če je politika mačehovska do kranjske čebele, ni treba, da se tako vêde tudi stroka. Upre naj se in

poskrbi za čisto sivko – kolikor je to sploh še mogoče. Včasih imam občutek, da se raziskave v čebelarstvu usmerjajo na področja, za katera država zagotavlja denar, namesto da bi od njenih pristojnih služb zahtevali denar za ukrepe, ki so nujno potrebni.

Janez Gregori

Pripis

Avtor prispevka je v zadnjem obdobju na različne načine veliko pripomogel k varovanju kranjske čebele. Tudi kritičen prispevek o tej temi je lahko določena spodbuda za delo vnaprej, vendar je treba informacije predstaviti celostno in iz njih izpeljati prave sklepe. V zvezi z napisanim smo zato avtorju prispevka še pred objavo posredovali nekatere manjkajoče informacije, ki nekaj zapisanih sklepov postavljajo v drugačno luč. Prav tako smo mu posredovali tudi informacije in pojasnilo, da njegov prispevek, objavljen v SČ, 4/2016, nikakor ni povezan s spremembo članov komisije za pregled vzrejališča. Poleg tega je bil pisec 15. novembra 2016 povabljen na sejo strokovnega sveta PRO, na kateri bi svoje usmeritve, podane v prispevku, lahko podkrepil s predlogi. Avtor se sestanka ni udeležil. Zato pisca vabim, da se 23. februarja 2017 na sedežu ČZS udeleži strokovnega posveta **Kranjska čebela včeraj, danes, jutri** in da predstavi svoj pogled na opravljeno delo in predloge za naprej. Na ta način bo mogoča tudi argumentirana strokovna razprava, ki z objavo v tiskanem mediju ni mogoča.

Dr. Peter Kozmus, SVRP

Predstavitev dela Čebelarskega društva Ljubljana Moste - Polje

Čebelarsko društvo Ljubljana Moste-Polje je eno izmed najstarejših društev na območju Mestne občine Ljubljana (MOL), saj deluje že več kot 90 let. Če bi želel naštet vse klene čebelarje, ki so zaslužni, da se je društvo ohranilo do dandanes, bi bil seznam predolg. Omenim naj le g. Maksa Avšiča, po katerem je zdaj poimenovano naše najvišje društveno priznanje.

Hiter tempo življenja od nas zahteva hitro komunikacijo in hitre odločitve. Upravni odbor našega društva je dejaven tako rekoč dan in noč, predvsem v zadnji polovici leta. Naše društvo se je udeležilo številnih prireditev, praznov in druženj. Pozorni smo tudi na povezovanje z drugimi čebelarskimi društvi, naših prireditev pa se udeležijo tudi predstavniki tistih panog ki so tesno povezane s čebelarstvom. Izmed njih naj omenim Sadjarsko-vrtnarsko društvo Janez E. Krek, s katerim že leta sodelujemo na prireditvi Pozdrav jeseni, letos pa se bomo povezali tudi s turističnim društvom, saj so po našem mnenju zelo velike možnosti v promociji apisproščanja. S pridom uporabljamo tudi Web

poštarja, prek katerega vse člane društva obveščamo o vseh dogodkih, najnovejših obvestilih ČZS ter o obvestilih, ki jih kot predsednik prejemam od MOL in drugih četrtnih skupnosti, s katerimi sodelujemo.

Priložnosti za druženje ob jedaci in pijači ne manjka

Foto: Arhiv ČD Ljubljana Moste Polje

Naš praporščak Anton Švigelj z društvenim praporom

Starosta našega društva g. Stane Jančar

Član društva Franc Žerjal Mak pred svojim apiterapevtskim čebelnjakom

Ponašamo se s podatkom, da je v našem društvu registriranih kar 150 čebelarjev, ki vsak na svoj način prispevajo k dejavnostim in prepoznavnosti društva. Kar nekaj jih je vključenih v projekt Čebelje poti MOL, preostali pa svoje delo predstavljajo na odmevnih prireditvah po Sloveniji, na katerih seveda tudi uspešno tržijo svoje čebelje pridelke. V zadnjem obdobju smo pridobili kar nekaj podmladka, tako da na novo organiziramo tudi mentorstvo čebelarskega krožka na Gimnaziji Moste. Brez dvoma je to jasen kazalnik, da je čebelarstvo še kako privlačno za mlade. V šolskem čebelnjaku mlade čebelarje vzgaja naš čebelar g. Tomo La-

strič. Prilagodili smo se novim trendom, uspešno krmarimo skozi muhaste vremenske spremembe, poglavitni pa sta povezanost in pripadnost društvu.

V prihodnosti nas čaka veliko načrtov in izzivov. Ponošen sem na to, da imam čast biti predsednik društva, katerega člani so ljudje dobre volje in vedrih obrazov. Hvala!

Med pisanjem tega prispevka – praznujemo tudi 10-letnico medenega zajtrka – smo skupaj z otroki OŠ Sostro in vseh njenih podružničnih šol ter v vrtcih, ki so jih obiskali naši čebelarji, družno zapeli Slakovega Čebelarja.

Tomaž Svete, predsednik ČD Ljubljana Moste-Polje

Družina Skok iz Mozirja postavila Medeno vas

Nekega običajnega delovnega dne sem na hitro odprl eno izmed številnih sporočil in na ekranu se je pojavila fotografija, ki je objavljena na naslovnici te številke. Moja prva misel je bila: »Zanimivo. Le kje v tujini to je?« Po podrobnejšem branju sporočila sem ugotovil, da je Medena vas v Sloveniji, in to v

Mozirju. Neverjetno! Hitro so bili vzpostavljeni prvi stiki, sledil je prvi sestanek in kmalu tudi ogled vasi.

Inovativna in tehnično odlična zamisel ter izvedba sta plod članov družine Skok iz Mozirja, ki so ob svojih prevozniških

Foto: Arhiv družine Skok

Čebelnjak z zasaditvijo medovitih rastlin, v ozadju je viden večji medoviti vrt z razgledno točko za iskanje navdihov.

Notranjost čebelnjaka, namenjenega tudi apiterapiji. Hiškam dajejo dušo dognani detajli – kljuka v obliki čebelice, izdelana v Kropi.

Foto: Arhiv družine Skok in MB

Medena vas v tujini predstavljajo pod blagovno znamko Bee land.

in od leta 2011 tudi turističnih dejavnostih po spletu okoliščin spoznali življenje čebel. Ko so leta 2014 razvijali poslovne ideje, je beseda med drugim nanesa tudi na čebelarstvo. Gostom naj bi ponudili domače čebelje pridelke, zato naj bi postavili čebelnjak. In so ga! Tako so leta 2015 začeli čebelariti, seveda ob pomoči mentorja Nanija iz ČD Mozirje. Istega leta so poleg čebelnjaka začeli graditi tudi hiške, želeli pa so, da bi bili tako čebelnjak kot hiške nekaj posebnega. Niso si želeli klasičnega čebelnjaka, zato so s projektantom uresničili za-

misel o šestkotnikih ter jo uporabili tudi za hiške. Ker imajo podjetniško žilico za izzive, skušajo ideje uresničiti, čeprav se zdi to »nemogoče«. Med graditvijo so zamisel razvijali sproti. Rezultat je Medena vas, ki jo sestavljajo čebelnjak ter (za zdaj) dve apartmajski hiški, poimenovani Maja in Vili, v vsaki pa so na voljo majhna kuhinja, spalnica, kopalnica, kopalne masažne kadi ter fimska in infrardeča savna.

Čebelarški projekt jih je na nov način povezal kot družino – očeta Marka ter mater Sašo, ki je notranji opremljenosti dodala toplino, sina Klemna, ki se z dekletom Zalo izobražuje za apiterapevta, ter Nejca, ki je najbolj navdušen za čebelarjenje. Med graditvijo so vse dobavitelje in izvajalce poiskali v lokalnem okolju. Les je iz Savinjske doline – hrast in solčavski macesen. Medeno vas bodo v prihodnje razvijali z dodatno ponudbo in dodatnimi nastanitvenimi zmogljivostmi za večje skupine. Poleg svojega medu, medice, medenjakov ter mil iz medu želijo gostom ponuditi še cvetni prah, propolis in morda celo matični mleček. Svoj čebelarški turizem nameravajo tudi certificirati. Ker Medena vas in lokalno okolje ponujata bogato turistično ponudbo, že opažajo zelo veliko zanimanje in sprejemajo prve obiske ter rezervacije. Čebelarji člani ČZS imajo popust.

MB

Dan čebelarskega turizma

V petek, 2. decembra 2016, je ob Dnevu čebelarskega turizma v prostorih ČZS že 11. leto zapored potekal posvet o tej temi. Posvet je bil namenjen tako predstavitvi dobrih praks čebelarskega turizma kot predstavitvi sodelovanja ponudnikov z lokalno skupnostjo. Dobro prakso čebelarskega turizma je predstavil **Klemen Skok**. Gre za projekt Medena vas v Savinjski dolini, kjer turistom ponujajo možnost nastanitve v hišicah v obliki satovja. Prav posebno vzdušje pa med gosti pričara čebelnjak, ki omogoča opazovanje čebel pri njihovem delu.

Strokovna razprava o izzivih in priložnostih svetovnega dne čebel

se zaveda, da je uspešnost projektov največkrat odvisna od dobrega sodelovanja različnih partnerjev. V Ljubljani je v okviru Zelene prestolnice Evrope 2016 nastala Čebelja pot, ki povezuje čebelarje, kulturne in izobraževalne institucije ter gospodarske družbe. Skupaj pletejo zgodbo, s katero ljudi ozaveščajo o pomenu čebel za mesto in ohranjanje okolja. Da se je dobro povezovati in sodelovati, se zavedamo tudi v Čebelarški zvezi Slovenije. Prav zaradi tega smo ustanovili sekcijo ponudnikov čebelarskega turizma, katere predsednik je **Blaž Ambrožič**. Poglavitni cilj sekcije je povezati ponudnike, povečati prepoznavnost vsakega ponudnika posebej in s tem tudi obiske na čebelarskih kmetijah. To bi po eni strani prispevalo k večji prepoznavnosti čebelarstva, povečanju ozaveščenosti širše javnosti in k boljšemu odnosu do čebel in okolja, po drugi strani pa tudi k prepoznavnosti odličnih čebeljih pridelkov.

Koliko bodo turisti izvedeli o čebelarstvu v Sloveniji, je odvisno tudi od turističnih vodnikov. Da bi pridobili po-

Prva generacija čebelarskih turističnih vodnikov je prejela izkaznice.

Dobro prakso sodelovanja s čebelarji je predstavila **Maruška Markovčič** iz Mestne občine Ljubljana. Kot je povedala,

trebno znanje, smo lani izvedli izobraževanje za turistične vodnike in tako dobili prve vodnike, specializirane za čebelarški turizem. Vsi so prejeli tudi posebne izkaznice.

Prvi del posveta smo sklenili s podelitvijo priznanj najboljšim v okviru natečaja za **Zlati medenjaki** in za **razglasitvi-jo občine, ki je najprijaznejša do čebel**. Ocenjevanje za Zlati medenjaki 2016 je potekalo že septembra, ko smo v okviru 1. festivala čebeljih pridelkov in izdelkov tudi razglasili rezultate. V kategoriji klasičnih oz. tradicionalnih medenjakov je 1. mesto osvojila ga. Breda Zemljič, v kategoriji medenjakov z dodatki začimb in zelišč ter drugih naravnih sestavin ga. Dagmar Gojčičova in ga. Sara Vanicka Gojčič, v kategoriji inovativnih in sodobno oblikovanih medenjakov pa ga. Nika Poslek. **Zlati medenjaki 2016 je že tretjič zapored šel v roke ga. Dagmar Gojčičovi in ge. Sari Vanicki Gojčič za medenjake, ki sta jih poimenovali Zlati medenjaki iz medene kamrice.** Sledila je razglasitev **Čebelam najbolj prijazne občine**, o čemer pišemo v posebnem prispevku v tej številki SČ.

Po teh dogodkih je bila na programu **strokovna razprava** o izzivih in priložnostih ob razglasitvi svetovnega dne čebel. V njej so sodelovali ga. Lidija Lipič Berlec z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ga. Tanja Arih Korošec iz Turistične agencije Aritours, ga. Dominika Koritnik Trepel iz Kluba profesionalnih turističnih vodnikov

in g. Boštjan Noč, predsednik ČZS. Vsak od sodelujočih je predstavil svoj pogled na izzive in priložnosti, ki jih Sloveniji ponuja razglasitev svetovnega dne čebel. Čeprav lahko svetovni dan čebel postane najboljša promocija naše države, bo potrebnega še veliko dela, da bomo to, kolikor bo mogoče, tudi izkoristili. Sklepi okrogle mize so jasni. **Treba se bo povezati in ustvariti skupno zgodbo.** Pomembno je, da povežemo različno gospodarsko-turistično ponudbo Slovenije in čebelarstvo, pripravimo bogato izbiro spominkov s področja čebelarstva, kajti le tako bo na vsakem koraku mogoče zaznati, da smo čebelarstva dežela. Ga. Lidija Lipič Berlec je predstavila tudi možnosti, ki jih v okviru programa razvoja podeželja ponuja ukrep Leader, namenjen razvoju podeželja, ustvarjanju skupnih zgodb in njihovem sofinanciranju. Čebelarjem, društvom, zavodom in drugim svetuje, naj se povežejo z lokalnimi akcijskimi skupinami in razvojnimi agencijami ter s svojimi zgodbami sodelujejo pri pripravi programov. Pred nami so najpomembnejši meseci! Potrebna pa so prizadevanja čebelarjev samih, da vsak na svojem območju in po svojih močeh poskrbi za del zgodbe, s čimer bomo vsi skupaj ustvarili uspešno zgodbo, ki jo bomo v prihodnosti še dopolnjevali in ki bo pomemben del slovenskega turizma in gospodarstva.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Občina Mežica – čebelam najbolj prijazna občina v letu 2016

Čebelarstva društva so lani na natečaj Čebelam najbolj prijazna občina prijavila 17 slovenskih občin. Že drugo leto zapored so prijavitelji izključno čebelarstva, saj ta najbolje vedo, kakšno je sodelovanje z lokalno skupnostjo na področju ohranjanja čebel in čebelarstva. Čebelarstva društva so za ta naziv lani predlagala občine Radenci, MO Ljubljana, Kanal ob Soči, Brda, Bohinj, Dol pri Ljubljani, Šmarje pri Jelšah, Cerkljenjak, Rače-Fram, Črna na Koroškem, Beltinci, Hrastnik, Odranci, Mežica, Ravne na Koroškem, Sv. Andraž v Slovenskih goricah in Žalec. Vse vloge kažejo, da čebelarstva zgledno sodelujejo s svojimi občinskimi predstavniki in da imajo pri njih vso podporo, vendar je bilo treba izmed dobrih izbrati najboljše.

Člani komisije za izbor čebelam najbolj prijazne občine so bili predstavnik ČZS g. Anton Tomec, predstavnik sponzorja Semenarne Ljubljana in direktor uprave te družbe g. Aleš Šabeder ter čebelar in nekdanji predsednik komisije za kulturno dediščino pri UO ČZS g. Brane Borštnik. Strokovna komisija se je pri pregledu vlog osredotočila na dejavnosti v letu 2016 in za prve tri nominirane občine izbrala Občino Mežica (predlagatelj ČD Mežica), Občino Črna na Koroškem (predlagatelj ČD Črna na Koroškem in Žerjav) in Mestno občino Ljubljana (predlagatelj ČD Moste - Polje, Tacen, Center, Barje, Urbani čebelar). Partnerja v projektu Semenarna Ljubljana in Trajnice Golob Klančič sta prispe-

Foto: MB

vala nagrade. Semenarna Ljubljana je vsakemu čebelarju iz nominiranih občin podarila po tri zavitke različnih semen medovitih rastlin, Trajnice Golob Klančič pa načrtovanje in zasaditev javne površine z medovitimi trajnicami, in sicer za prvovrščeno občino v vrednosti 500 €, za drugo in tretejvrščeno občino pa v vrednosti 300 €.

V letu 2016 je tako 3. mesto zasedla Mestna občina Ljubljana, 2. mesto Občina Črna na Koroškem in 1. mesto ter naziv Čebelam najbolj prijazna občina 2016 Občina Mežica. Priznanje in nagrado je sprejel župan g. Dušan Krebel skupaj s predstavniki domačega Čebelarstva društva Mežica. Vsem iskrene čestitke in še naprej uspešno sodelovanje! Vse tri občine bodo letos predstavljene v reviji SČ.

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

Državni prvak je gozdni med Čebelarstva Krese iz Dolenjskih Toplic

V okviru 1. festivala čebelarstva smo v petek, 2. decembra 2016, v Kulturnem domu v Lukovici podelili tudi licence novim pokuševalcem medu, ki so uspešno zaključili tečaj na Biotehniški fakulteti. Novi pokuševalci, ki bodo s svojim na novo pridobljenim znanjem lahko sodelovali tudi na senzoričnih ocenjevanjih medu po vsej Sloveniji, so: Eva Cukjati, Mojca Ferjančič Podbregar, David Kozamernik, Mitja Nakrst, Aleksandra Podboj Ronta, Tomaž Staniša, Ljubica Šparovec Čadonič in Katja Stankovič. Podelitvi licenc je sledila razglasitev rezultatov državnega senzoričnega ocenjevanja medu.

Leta 2016 so se na državno senzorično ocenjevanje medu uvrstili: dva vzorca cvetličnega medu, po en vzorec akacijevga, lipovega, kostanjevega in hojevega medu in trije vzorci gozdnega medu. Ker so pravila glede izvedbe državnega senzoričnega ocenjevanja jasna, lahko ocenjevanje izvedemo le, če se v ocenjevano kategorijo uvrstijo najmanj trije vzorci. Ta pogoj je leta 2016 izpolnila le kategorija GOZDNI med. Strokovni komisiji za senzorično oceno je predsedovala doc. dr. Mojca Korošec z Biotehniške fakultete, njeni člani pa so bili dr. Jasna Bertonec, mag. Malči Božnar, mag. Andreja Kandolf Borovšak, Marinka Jan, Primož Božnar in Tomaž Staniša. Najboljše vzorce s slovenskih ocenjevanj v kategoriji gozdni med so morali razvrstiti od ti-

Foto: MB

stega z najmanj do tistega z najbolj tipičnimi senzoričnimi lastnostmi za ocenjevano vrsto.

V kategoriji gozdni med so se za naziv državnega prvaka 2016 potegovali: ga. Tatjana Grdadolnik, g. Jožef Knez in Čebelarstvo Krese. 3. mesto je pripadlo čebelarki iz Brezovice pri Ljubljani ge. Tatjani Grdadolnik, 2. mesto je osvojil gozdni med g. Jožefa Kneza iz Spodnje Vižinge, Radlje ob Dravi, 1. mesto in s tem naziv državnega prvaka v senzoričnih lastnostih v kategoriji gozdni med za leto 2016 pa je prejelo Čebelarstvo Krese iz Podturna pri Dolenjskih Toplicah. Vsem prejemnikom priznanj iskreno čestitamo in želimo še naprej veliko uspeha pri pridelavi slovenskega medu.

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

1. festival čebelarstva pesmi Lukovica 2016

Dnevu čebelarstva je v petek, 2. decembra 2016, sledil še 1. festival čebelarstva pesmi Lukovica 2016. Revija sedmih pevskih skupin je v sodelovanju z občino Lukovica potekala v dvorani Kulturnega doma Janka Kersnika. Nastopili so: Komorni moški zbor Čebelarstva Slovenije, Mešani pevski zbor Društva upokojencev Šentrupert, skupina Šani Šeni iz okolice Podčetrtek, Moški pevski zbor Kulturnega društva Janko Kersnik Lukovica, Mešana pevška skupina dr. France Prešeren Žirovnica - Breznica, Mešani pevski zbor Prosvetnega društva Horjul in Mešani pevski zbor Pentakord (po tem vrstnem redu). Strokovni spremljevalec in ocenjevalec pevskih skupin je bil maestro g. prof. Milivoj Šurbek. Po več merilih, med katerimi je najbolj poudaril odsko predstavitev, popolnjenost glasov ter odziv publike, je razglasil zmagovalno pevsko skupino. MB

Foto: MB

Zmagovalni Moški pevski zbor Kulturnega društva Janko Kersnik Lukovica s solisti pod vodstvom zborovodje Igorja Velepča

Obisk svetega Miklavža na Pediatrični kliniki v Ljubljani

V sodelovanju med Čebelarstvo Slovenije, Vzajemno zdravstveno zavarovalnico in podjetjem Unikatoy je 5. decembra 2016 Pediatrično kliniko v Ljubljani obiskal prvi od decembrskih dobrih mož – sveti Miklavž.

Sveti Miklavž je v spremstvu angelov in kranjske čebelice razveselil in obdaril kar 250 otrok, ki se zdravijo v bolnišnici ali ambulantno. Vsakemu je prinesel dva para slovenskih bombažnih nogavičk z izvezenim motivom kranjske čebele ter igračo, primerno njihovi starosti. Otroke, ki se zaradi bolezni niso mogli pridružiti veselemu rajanju v avli klinike, je sveti Miklavž s spremstvom obiskal in obdaril kar v

bolniških sobah in tako na njihove obraze vsaj za nekaj trenutkov priklicinal nasmeh in veselje. Srečanju otrok, njihovih staršev in osebja klinike so se pridružili direktorica Pediatrične klinike mag. Biserka Marolt Meden, predsednik ČZS

g. Boštjan Noč ter predstavniki partnerskih podjetij.

Pobudo za obdarovanje bolnih otrok je dala ČZS in brez obotavljanja sta se nam pridružila tudi oba partnerja. Tako je Vzajemna zdravstvena zavarovalnica omogočila nakup nogavičk, podjetje Unikatoy pa je podarilo igrače. Obema partnerjema v projektu se za to iskreno zahvaljujemo!

ČZS je prav konec minulega leta zaznamovala 10-letnico promocije medenega zajtrka, ki se je dodobra uveljavil med slovenskimi otroki. Želimo si, da bi tudi Miklavževo obdarovanje na Pediatrični kliniki postalo tradicionalno in da bi k temu v prihodnosti pritegnili še več partnerskih organizacij. S tem bi razveseljevali najmlajše, ki so velikokrat prikrajšani za brezskrbno otroštvo, in hkrati širili védenje o pomenu ohranjanja čistega okolja, ki je pogoj, da slovenski čebelarji pridelujejo zdrav in kakovosten med.

Čebelarstva zveza Slovenije

Predstavitev ukrepov Tehnična pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev ter Racionalizacija sezonske selitve panjev

V Uradnem listu RS, št. 73/2016, je bila objavljena Uredba o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji za obdobje 2017–2019. Uredba velja od 1. avgusta 2016 do 31. julija 2019. Programsko leto 2017 se je začelo 1. avgusta 2016 in bo trajalo do 31. julija 2017. V nadaljevanju vam predstavljamo pogoje, ki jih morate izpolnjevati, če želite kandidirati za ukrep Tehnična pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev, ki je namenjen za sofinanciranje čebelarske opreme in pomoč čebelarjem začetnikom. Predstavljamo vam tudi ukrep Racionalizacija sezonske selitve panjev.

1. Podukrep: Sofinanciranje čebelarske opreme

Čebelar je upravičen do sofinanciranja čebelarske opreme, če je izpolnil spodaj navedene pogoje:

- je opravil usposabljanje o smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu ali ima vzpostavljen

lastni HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point) sistem;

- se je udeležil najmanj enega veterinarskega izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel v zadnjih petih letih **pred objavo javnega razpisa za dodelitev sredstev**;
- se je udeležil najmanj enega apitehničnega usposabljanja v zadnjih petih letih **pred objavo javnega razpisa za dodelitev sredstev**;
- je vpisan v register čebelnjakov najmanj tri leta **pred objavo javnega razpisa za dodelitev sredstev**;
- poroča o številu čebeljih družin v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v register čebelnjakov;
- je vpisan v register kmetijskih gospodarstev v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo, in pravilnikom, ki ureja vpis v register kmetijskih gospodarstev;
- stroški nakupa čebelarske opreme znašajo **najmanj 40 odstotkov** vrednosti iz drugega odstavka prejšnjega člena;
- mu v programskem obdobju 2017–2019 do objave javnega razpisa za posamezno programsko leto na podlagi predpisov, ki urejajo področje zdravil za uporabo v veterinarski medicini, ni bila

izdana pravnomočna odločba Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin glede nepravilne uporabe zdravil.

2. Podukrep: Pomoč čebelarjem začetnikom

Čebelarjem začetnikom, ki bodo kandidirali za podukrep **Pomoč čebelarjem začetnikom**, bo sofinanciran nakup kompleta nove čebelarske opreme, ki ga sestavljajo: tri čebelje družine, trije novi panji s testnimi vložki in z opremo za panje, posoda za med, primerna za skladiščenje hrane, in točilo za med. Pogoji, ki jih mora izpolnjevati začetnik, da je upravičen do sofinanciranja, so:

- je prvič vpisan v register čebelnjakov v letu pred objavo ali v letu objave javnega razpisa za pomoč čebelarjem začetnikom;
- poroča o številu čebeljih družin v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v register čebelnjakov;
- mu v programskem obdobju 2017–2019 do objave javnega razpisa za posamezno programsko leto na podlagi predpisov, ki urejajo področje zdravil za uporabo v veterinarski medicini, ni bila izdana pravnomočna odločba UVHVVR glede nepravilne uporabe zdravil;
- je ob oddaji vloge star **najmanj 15 let oziroma največ 39 let**;

- ima pisno soglasje staršev ali skrbnikov za izvajanje tega ukrepa, če pri oddaji vloge še ni dopolnil 18 let;
- je pred oddajo vloge pridobil certifikat nacionalne poklicne kvalifikacije s področja čebelarstva ali opravil najmanj enega od 35-urnih začetnih tečajev čebelarjenja.
- se je udeležil najmanj enega od izobraževanj s področja zdravstvenega varstva čebel.

3. Ukrep: Racionalizacija sezonske selitve panjev

Čebelar je upravičen do sofinanciranja nakupa sredstev za prevoz čebel na pašo, če:

- je opravil nakup sredstev za prevoz čebel na pašo, pri čemer za dokazilo o opravljenem nakupu šteje izvod izvirnega računa in izvirnega dokazila o plačilu računov na ime vlagatelja, ki se vlagatelju ne vračajo;
- je opravil usposabljanje o smericah dobrih higienskih navad v čebelarstvu ali ima vzpostavljen lastni sistem HACCP;
- se je udeležil najmanj enega veterinarskega izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel v zadnjih petih letih **pred objavo javnega razpisa** za dodelitev sredstev;
- mu v programskem obdobju 2017–2019 do objave javnega razpisa za posamezno programsko leto na podlagi predpisov, ki urejajo področje zdravil za uporabo v veterinarski medicini, ni bila izdana pravnomočna odločba UVHVVR glede nepravilne uporabe zdravil;
- se je udeležil najmanj enega apitehničnega usposabljanja v zadnjih petih letih **pred objavo javnega razpisa** za dodelitev sredstev;
- je vpisan v register čebelnjakov najmanj tri leta pred objavo javnega razpisa za dodelitev sredstev;

- poroča o številu čebeljih družin v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v register čebelnjakov;
- ima urejen vpis v register kmetijskih gospodarstev v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo, in pravilnikom, ki ureja vpis v register kmetijskih gospodarstev;
- stroški nakupa sredstev za prevoz čebel na pašo znašajo **najmanj 40 odstotkov** vrednosti iz četrtega odstavka prejšnjega člena.

Na kaj morate biti še posebej pozorni?

Čebelar je v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v register čebelnjakov, dolžan poročati o številu svojih čebeljih družin. Podatke je treba vsako leto sporočiti najpozneje do 1. decembra. Vsak čebelar je dolžan v register čebelnjakov sporočiti podatke o številu svojih čebeljih družin v posameznih čebelnjakih na dan 15. april in 31. oktober. Tisti, ki niso ravnali v skladu s pravilnikom, torej tisti, ki števila svojih čebeljih družin niso sporočili do 1. decembra 2016, v letu 2017 ne morejo kandidirati za sredstva tega razpisa.

Čebelarji, ki bodo blago uvozili iz držav zunaj Evropske unije, bodo morali to blago obvezno prijaviti ter plačati carinske dajatve in davke.

Za zgoraj navedene ukrepe morajo **upravičenci sporočiti podatke o številu svojih čebeljih družin v skladu s predpisi**, ki urejajo vpis v register čebelnjakov, torej še najmanj tri leta po izplačilu sredstev, kajti v nasprotnem bodo izključeni iz ukrepa za programsko leto, v katerem je bila kršitev ugotovljena, prav tako pa tudi naslednje programsko leto.

Vsem, ki želite kandidirati za omejnjeni javni razpis, predlagamo, da pravočasno pripravite vsa veljavna potrdila o usposabljanjih ter račune in potrdila o plačilih, ki bodo kot priloga sestavni del vloge na javni razpis. Pri računih bodite pozorni na to, da so izstavljeni na vaše ime in da vsebujejo podatke, ki jih zahteva 82. člen ZDDV – torej tudi vašo davčno številko. Vlagatelji morajo vloge priložiti original-

ne račune in originalna dokazila o plačilu računov. Najbolje je, da si zaradi uveljavljanja morebitnih garancij **priskrbite overjene kopije računov oz. dokazil o njihovem plačilu**. Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja vlagateljem ne vrača računov in dokazil o plačilu. Če računi in dokazila ne bodo originalni oz. overjeni, bo Agencija zahtevala dopolnitev vloge, upoštevan pa bo datum dopolnitve vloge. Potrdilo o plačilu se mora glasiti na ime vlagatelja. Vlagatelj mora biti imetnik transakcijskega računa.

Vse vlagatelje na **razpis Tehnična pomoč čebelarjem in racionalizacije sezonske selitve panjev (kot tudi vlagatelje za druge ukrepe skupne kmetijske politike) opozarjamo, da na upravnih enotah ali prek spletne aplikacije GERK (navodila najdete na spletni strani www.czs.si) preverijo, ali so njihovi vpisi v register kmetijskih gospodarstev urejeni v skladu z Zakonom o kmetijstvu (ZKMe-1)**. Za kmetijo, ki uveljavlja ukrepe skupne kmetijske politike, mora nosilec kmetije izmed njenih članov določiti namestnika ali namestnico nosilca. Najpogostejše napake na čebelarstvih kmetijah so, da je na naslovu stalnega prebivališča nosilca KMG-MID-a več KMG-MID števil, da nosilci kmetije nimajo določenega namestnika oz. namestnice kmetije, da nimajo vpisanih članov kmetije itd.

Če vas zanimajo dodatna pojasnila in pogoji razpisa, pokličite Javno svetovalno službo v čebelarstvu ali Agencijo Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

Podrobnosti razpisa so objavljene na spletni strani ČZS: www.czs.si/objave_podrobno_czs/7964.

Na spletnem naslovu najdete povezavo do celotne Uredbe: www.uradni-list.si/1/content?id=128329#!/Uredba-o-izvajanju-Programa-ukrepov-na-podrocju-cebelarstva-v-Republiki-Sloveniji-v-letih-2017-2019.

Nataša Klemenčič Štrukelj,
svetovalka JSSČ

Označevanje hranilne vrednosti

Od 13. decembra 2016 je na živilih obvezna označba hranilne vrednosti. V primeru čebeljih pridelkov so izjeme glede označbe hranilne vrednosti vsi primarni čebelji pridelki (med, cvetni prah, matični mleček, surov propolis) in pijače, ki vsebujejo več kot 1,2 vol. % alkohola. Izjema so tudi obrtno proizvedena živila, ki jih proizvajalec majhnih količin proizvodov dobavlja neposredno končnemu potrošniku ali lokalnim podjetjem za prodajo na drobno, ta pa jih dobavljajo neposre-

dno končnemu potrošniku. Obrtno proizvedena živila so tista živila, ki jih v okviru svoje živilske dejavnosti dajejo na trg posamezniki, posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, ali t. i. mikrodružbe v skladu s predpisom, ki ureja gospodarske družbe, tj. tiste, v katerih povprečno število zaposlenih v poslovnem letu ni več kot deset.

Označevanje hranilne vrednosti tako ni obvezno za med, cvetni prah, matični mleček, surov propolis in pijače, ki vsebujejo več kot 1,2 vol. % alkohola, ter za živila, ki jih dajejo na trg (tudi v trgovino) neposredno (brez posrednika) čebelarji posamezniki, ali posamezniki, ki samostojno opr-

vljajo dejavnost, ali t. i. mikrodružbe.

Če v med dodajamo druge čebelje pridelke ali suho sadje, oreščke itd., pa moramo biti pazljivi pri poimenovanju izdelka. Če v med dodamo npr. orehe, lahko izdelek poimenujemo s svojim imenom, npr. *Orehko*, če pa želimo poudariti, kaj je v izdelku, ga lahko označimo kot *Orehi z medom* – ne pa *Med z orehi*, ker medu ne smemo ničesar dodati. V prvem primeru morajo biti sestavine navedene po padajočem vrstnem redu glede na maso, v drugem primeru pa morajo biti označene količine posameznih sestavin.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak,
svetovalka JSSČ

Predavanje o medenih pijačah z degustacijo ter praktični tečaj »Od medu do medice«

ČZS v sodelovanju s Čebelarstvom Oder pripravlja predavanje o medenih pijačah z degustacijo. Namenjeno bo vsem, ki se z izdelavo medenih pijač že ukvarjajo, in vsem, ki se želijo tega lotiti v prihodnje. Udeleženci bodo spoznali vrste medenih pijač, zgodovino izdelave tovrstnih pijač, pridobili bodo vpogled v zdajšnje stanje in možnosti za prihodnji razvoj, predstavljena bosta tehnologija izdelave medenih pijač in njihovo trženje v različnih (da-

rilnih) embalažah, poleg tega pa bodo različne vrste teh pijač lahko tudi pokušali (medica – suha, polsladka, sladka, medeno žganje, medeni liker, medeni kis, peneča medica – polsladka, sladka). Predavanje g. Franca Odra bo hkrati tudi uvod v 12-urni praktični tečaj z naslovom »Od medu do medice«, ki se ga bo lahko udeležilo največ 20 slušateljev. Tisti, ki se bodo odločili za udeležbo na tečaju, ki bo potekal februarja in marca 2017, pa bodo dobili vse informacije tudi o tem.

Predavanje z degustacijo bo v soboto, 21. 1. 2017, od 9. do 13. ure, v prostorih Čebelarskega centra Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica. Kotizacija za predavanje je 18 EUR/osebo. Prijave zbiramo do 17. januarja

2017 na e-naslov: marko.borko@czs.si, tel.: 051/637 204, že zdaj pa se lahko prijavite tudi na tečaj. Cena tečaja (pribl. 217 EUR/osebo, znesek vključuje tudi enološka sredstva in osnovne pripomočke za izdelavo in stekleničenje medice) bo sporočena prijavljenim kandidatom v času do predavanja.

Že zdaj pa napovedujemo, da za oktober 2017 načrtujemo tudi začetek praktičnega tečaja o izdelavi peneče medice z naslovom »Od medu do peneče medice«. Opozorimo naj le, da je za udeležbo na tem tečaju potrebno tako znanje izdelave medice kot tudi izkušnje s tega področja. O tem tečaju vas bomo sicer še obvestili na spletni strani in v SČ.

MB

Vabilo izvajalcem čebelarskega usposabljanja k licenciranju

ČZS želi med predavatelje oz. izvajalce čebelarskih usposabljanj prite-

gniti večje število čebelarjev oz. poznavalcev čebelarstva. Vsi zainteresirani kandidati lahko več informacij in navodila za izpolnitev potrebnih obrazcev za licenciranje dobite pri g. Borku (051/637 204, marko.borko@czs.si). Kandidate za predavatelje lahko pre-

dlagate tudi čebelarji sami, povabilo k vključitvi pa jim bo na vaš predlog posredovala ČZS. Prijave bo pregledala komisija UO ČZS za izobraževanje ter izbrane povabila k sodelovanju.

ČZS

Urniki usposabljanj v januarju

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani**

ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti izkaznico ČZS! Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši

spletni strani www.czs.si. **Na usposabljanja o apitehničnih ukrepih, Smernicah dobrih higienskih navad (osnovne in obnovitvene) s seboj obvezno prinesite veterinarski dnevnik.**

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
3. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Čebelarški dom Hrastnik	ga. Kandolf Borovšak 040/436 514
4. jan.	16.00	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Tanja Magdič	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
4. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Čebelarški dom Sela pri Otovcu, Sela pri Otovcu 25	g. Milinkovič 030/604 090
4. jan.	18.00	Možnost pridobivanja in črpanja nepovratnih sredstev	Tanja Magdič	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
9. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	Čebelarški dom Podstenice, Kočevski rog pri čebelarskem domu (št. 3 na GPS)	g. Andrejčič 051/258 283
9. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	mag. Andreja Kandolf Borovšak	OŠ Dobravlje, Dobravlje 1, Dobravlje	g. Turk 041/724 831
9. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Gasilski dom Banovci, Banovci 19	g. Novak 041/612 769
10. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Slivnica pri CELJU, Čebelarški dom na Slivnici, Slivnica 12, Gorica pri Slivnici	g. Mastnak 041/736 197
10. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	Krajevna skupnost Solkan, Trg Jožeta Srebriča 7, Solkan	g. Šuligoj 041/583 596
10. jan.	17.00	Pridelava in predelava voska	Vlado Auguštin	nekdanja Srednja šola Metlika, Partizanski trg 4, Metlika	ga. Kokot 031/393 818
11. jan.	16.30	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarška zakonodaja s področja prodaje in trženja	Nataša Klemenčič Štrukelj	OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert, Šentrupert 57, Šentrupert	g. Tratar 041/824 920
11. jan.	18.00	Možnost pridobivanja in črpanja nepovratnih sredstev	Nataša Klemenčič Štrukelj	OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert, Šentrupert 57, Šentrupert	g. Tratar 041/824 920
12. jan.	16.00	Virusne okužbe čebeljih družin včeraj, danes, jutri	prof. dr. Ivan Toplak, dr. vet. med.	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	g. Bozovičar 030/604 015
12. jan.	16.00	Čebelje paše v Sloveniji	Jure Justinek	OŠ Selca, Selca	g. Čenčič 031/741 371
12. jan.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Kulturni dom Vojnik, Celjska cesta 23 a, Vojnik	g. Babnik 041/211 295
12. jan.	18.00	Čebelarjenje v AŽ-panju skozi leto s poudarkom na prekinitvi zalaganja – boljše izkoriščanje čebelje paše in enostavnejši obračun z varojo*	Boštjan Noč	Čopova rojstna hiša, Žirovnica 14, Žirovnica	g. Pfajfar 041/437 462
13. jan.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	OŠ Dragatuš, Dragatuš 48, Dragatuš	g. Lakner 068/636 984
13. jan.	17.00	Čebelje paše v Sloveniji	Jure Justinek	Kulturni center Rogaška Slatina, Celjska cesta 3 a, Rogaška Slatina	g. Janžek 031/608 879
16. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Zadružnim dom Cven, Cven 3/d, Ljutomer	g. Bratinščak 041/494 190
16. jan.	17.00	Preprečevanje škod zaradi medveda in uveljavljanje vlog za povračilo nastalih škod po medvedu	Blaž Černe	ČRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	ga. Ambrožič 031/628 499
17. jan.	16.00	Predstavitev rezultatov aplikativnih raziskav ČZS	mag. Andreja Kandolf Borovšak in Nataša Lilek	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
17. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	OŠ Koroški jeklarji, Javornik 35, Ravne na Koroškem	g. Kordež 041/712 668
17. jan.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarška zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Čebelarški dom ČD Zagorje (pri piceriji Čebelica), Valvazorjeva 2, Izlake	ga. Dolinšek 031/881 999
17. jan.	18.00	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Tanja Magdič	Čebelarški dom ČD Zagorje (pri piceriji Čebelica), Valvazorjeva 2, Izlake	ga. Dolinšek 031/881 999

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
17. jan.	18.00	Čebelarjenje v AŽ-panju skozi leto s poudarkom na prekinitvi zalaganja – boljše izkoriščanje čebelje paše in enostavnejši obračun z varjo*	Boštjan Noč	Zadružni dom Zadvor, Cesta II. grupe odredov 43, Dobrunje	g. Svete 051/726 909
18. jan.	15.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarska zakonodaja s področja prodaje in trženja	Nataša Klemenčič Štrukelj	Gostišče Šadl (pri cerkvi), Križevci pri Ljutomeru 10	g. Ostrc 041/208 239
18. jan.	16.00	Predstavitve rezultatov aplikativnih raziskav ČZS	mag. Andreja Kandolf Borovšak in Nataša Lilek	Kulturni center Semič, Prosvetna ulica 4, Semič	g. Pavlin 031/636 205
18. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Gasilski dom Stična, Stična 144	ga. Pevec 031/351 121
18. jan.	17.00	Tehnologija čebelarjenja z različnimi vrstami listovnih panjev	Aleš Bozovičar	OŠ Blaža Kocena, Ponikva 29a, Ponikva	g. Špur 041/351 788
18. jan.	17.15	Možnost pridobivanja in črpanja nepovratnih sredstev	Nataša Klemenčič Štrukelj	V prostorih TUŠ Kocet, Kranjčeva ulica 61, Lendava	g. Časar 041/471 088
18. jan.	18.45	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Nataša Klemenčič Štrukelj	V prostorih TUŠ Kocet, Kranjčeva ulica 61, Lendava	g. Časar 041/471 088
19. jan.	18.00	Predstavitve rezultatov aplikativnih raziskav ČZS	mag. Andreja Kandolf Borovšak in Nataša Lilek	Gostišče Vrbovec, Savinjska cesta 4, Nazarje	g. Podrižnik 041/420 821
21. jan.	18.00	Predstavitve rezultatov aplikativnih raziskav ČZS	mag. Andreja Kandolf Borovšak in Nataša Lilek	Park vojaške zgodovine, Kolodvorska 51, Pivka	g. Dolgan 040/757 694
24. jan.	16.00	Obvladovanje varoj	dr. Anna Gajda	Čebelarski center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	g. Auguštin 040/436 516
25. jan.	16.00	Obvladovanje varoj	dr. Anna Gajda	Predavalnica »Poljedelstvo«, Grm Novo mesto – Center biotehnike in turizma, Sevno 13, Novo mesto	ga. Hudoklin 07/393 47 34
25. jan.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarska zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	KS Notranje Gorice, Podpeška c. 380, Notranje Gorice	g. Bedekovič 041/464 346
25. jan.	17.00	Predstavitve rezultatov aplikativnih raziskav ČZS	mag. Andreja Kandolf Borovšak in Nataša Lilek	Dom upokojencev, Šolska cesta 10 a, Slovenj Gradec	g. Jelen 041/522 230
25. jan.	18.00	Možnost pridobivanja in črpanja nepovratnih sredstev	Tanja Magdič	KS Notranje Gorice, Podpeška c. 380, Notranje Gorice	g. Bedekovič 041/464 346
26. jan.	18.00	Čebelarjenje v AŽ-panju skozi leto s poudarkom na prekinitvi zalaganja – boljše izkoriščanje čebelje paše in enostavnejši obračun z varjo*	Boštjan Noč	nekdanja Srednja šola Metlika, Partizanski trg 4, Metlika	ga. Kokot 031/393 818
31. jan.	16.00	Predstavitve rezultatov aplikativnih raziskav ČZS	mag. Andreja Kandolf Borovšak in Nataša Lilek	Pohorska vila, Pivola 8, Hoče	g. Vogrinec 041/818 705
1. feb.	16.00	Predstavitve rezultatov aplikativnih raziskav ČZS	mag. Andreja Kandolf Borovšak in Nataša Lilek	OŠ Leskovec pri Krškem, Pionirska cesta 4, Leskovec pri Krškem	g. Šiško 041/510 396
1. feb.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Hotel Benda Mozirje, Loke 33, Mozirje	g. Čopar 041/665 178
2. feb.	18.00	Predstavitve rezultatov aplikativnih raziskav ČZS	mag. Andreja Kandolf Borovšak in Nataša Lilek	ČRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	ga. Ambrožič 031/628 499
2. feb.	18.00	Čebelarjenje v AŽ-panju skozi letom s poudarkom na prekinitvi zalaganja – boljše izkoriščanje čebelje paše in enostavnejši obračun z varjo*	Boštjan Noč	Slivnica pri CELJU, Čebelarski dom na Slivnici, Slivnica 12, Gorica pri Slivnici	g. Mastnak 041/736 197

* Usposabljanja iz Programa ukrepov na področju čebelarstva

Mali oglasi

PRODAM

Cvetni prah, nabran lansko sezono na travnikih ob reki Muri, tel.: 040/249 323.

Cvetni prah, prečiščen in sveže zamrznjen, nabran lansko sezono, cena po dogovoru (Gorenjska), tel.: 051/855 070.

Cvetni prah osmukanec, nabran lansko sezono, količinski popust, mogoča dostava ali pošljem po pošti (Metlika), tel.: 040/845 113.

Cvetni prah, čebelji vosek in hojev med, tel.: 02/887 37 33.

Matični mleček, akacijev, cvetlični, lipov, gozdni in ajdov med, v sodih ali v kozarcih, dostava po Sloveniji, tel.: 030/466 772.

Akacijev med, tel.: 031/882 295.

Akacijev, cvetlični, lipov in ajdov med lastne pridelave, možna dostava po vsej Sloveniji, tel.: 040/217 542.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in gozdni med ter matični mleček, tel.: 041/587 573.

Akacijev, cvetlični in gozdni med, z analizami, pridelan v največjem čebelarstvu v Sloveniji ter matični mleček odlične kakovosti, tel. 031/734 905.

Akacijev, lipov, gozdni in hojev med lastne pridelave, cena po dogovoru, degustacija in prevzem v Ljubljani, tel.: 041/558 384.

Akacijev, cvetlični, kostanjev, hojev in ajdov med, tel.: 031/810 337.

Lipov med, kakovosten, pridelan lansko sezono (Semič), tel.: 040/306 083.

Cvetlični med v sodih ali v kozarcih, tel.: 041/620 810.

Cvetlični med ter čebelje družine na LR-satih, tel.: 041/661 576.

Lipove satnike, nove, izredno kakovostne izdelave, lepljeni, zbiti in navrtani, tel.: 040/845 113.

Zažičene AŽ-, LR-, DB- in Zandrove satnike ter čebelje družine na petih satih (Kobarid), tel.: 031/870 709.

Nove 7-satne panje iz stirodura, lahko tudi s pitalnikom, dobri za izdelavo narejencev, možnost dostave, tel.: 040/845 113.

Rabljene 10-satne AŽ-panje, tel.: 041/594 642.

Nove AŽ-panje, 10 satne (2 in 3 etažne), 11 satne ter prašilčke 7 in 9 satne, tel.: 041/840 357.

AŽ-satnike, zbite ali nezbite, tel.: 031/803 070.

Trietažne AŽ-panje, nerjaveče posode, točilo ter drugo čebelarstvo opremo (Gorenjska), tel.: 051/366 283.

Nov in nerabljen sublimator za oksalno kislino, deluje na 12 V, enostaven za uporabo, tel.: 041/651 829.

Gozdni med s SMGO (Zgornjesavinjsko), tel.: 041/420 821.

KUPIM

100 kg čebeljega voska za izdelavo satnic, tel.: 051/620 777.

Čebelnjak ali zabojujnik, dolg 4 m, tel.: 041/881 830.

Grelec za med, tel.: 051/681 817.

Matični mleček – čebelji kruhek

Matični mleček: 100 g – 40 EUR, 500 g – 160 EUR, 1000 g – 280 EUR
Izkopanec: 50 g – 6 EUR, 100 g – 10 EUR, 500 g – 45 EUR

Ti odlični čebelji proizvodi bodo na voljo na sejmu ApiSlovenija 11. in 12. marca 2017 na celjskem sejmišču (dvorana D).

Balazs Kiss, Colibri Alba Kft, Székesfehérvár 41 str., 8000 Krasznai, Madžarska, balazs.kiss@upcmail.hu

DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME,
MD OPREMA

Osmukalniki, kateri ne plesnijo.

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313
tel.: 05 973 05 36 po 15 uri
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po ugodnih cenah.

Medikoel Koncentrati za mešanje z medom

Ameriški slamniki, smrekovi vršički in rdeča pesa

Naravno zdravilno delovanje medu lahko okrepimo z dodatkom naravnih koncentratov in tako poskrbimo za neokrnjen imunski sistem. Koncentrati iz ameriškega slamnika, rdeče pese in smrekovih vršičkov se uporabljajo ob pojavu virusnih in bakterijskih obolenj (gripa, prehlad...) ter v namen preventivnega ohranjanja zdravja.

Medikoel d.o.o., Jalnova cesta 2, 4240 Radovljica ♦ T: 045 378 510 ♦ M: 041 618 775 ♦ www.medikoel.com ♦ info@medikoel.com ♦ www.s-mediko.com

Čebelarški center Gorenjske v Lescah, Rožna dolina 50a, vam omogoča:

- izdelavo satnic iz vašega voska,
- odkup voska,
- nakup AŽ- in LR-satnic.

Vse informacije dobite na: www.cricg.si ali 031/628 499

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎(05) 368 45 80, ☎(05) 368 45 81
 GSM 051 614 683
 www.kipgo.net; kigpob@gmail.com
 PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
 ☎(01) 729 61 30, e-mail: cebelarna.lukovica@gmail.com

OBIŠČITE NAS
V NAŠI SPLETNI
TRGOVINI
WWW.KIPGO.NET

-PANJI
-OPREMA ZA PANJE
-SATNICE
-ZAŠČITNA OPREMA
-OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI
-OPREMA IN PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV
-TOČILA
-CEDILA
-OPREMA ZA SEGREVANJE MEDU
-OPREMA ZA POLNJENJE MEDU
-EMBALAŽA

NAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POŠTI!

NADGRADNJE KAMIONOV

ZABOJNIKI ZA PREVOZ AŽ IN LR PANJEV PANJEV

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico priznamo 4% popusta pri gotovinskem nakupu v vrednosti nad 50 EUR v naših prodajalnah.

PANJI IN SATNIKI LR (STANDARD, 2/3, 1/2) IN DB TER DELI PANJEV

IZDELUJEMO:
 -PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
 -PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
 -PANJE AŽ 3E 9S, 10S, po naročilu 11S
 -PANJI AŽ KOZINC 11+3

ČISTEJŠI CVETNI PRAH

OSMUKALNIKI ZA CVETNI PRAH ZA AŽ IN LR PANJ VEČJA KOLIČINA CV. PRAHU

IZDELUJEMO PANJE AŽ Z NOTRANJIM SMUKALNIKOM

PRIVOŠČITE VAŠIM ČEBELAM NAJBOLJŠE!

INVERTNE POGAČE

30% VEČJA STIMULACIJA

SESTAVA:
 FRUKTOZA 42%,
 DEKSTROZA 51,5%,
 MALTOZA 2,5%,
 TRIOZA 2%,
 SLADKOR 2%

NALEPKE ZA MED, MEDENE PIJAČE IN PRELEPKE od 0,28 EUR/POLA

BATUJE pon-pet 8 00-11.30 12.30-16 00 sob ZAPRTO	PE LUKOVICA pon-pet 9 00-13 00 13 30-17 00 sob ZAPRTO
---	--

IZDELAVA ČEBELARSKA OPREME IN TRGOVINA

Vsem kupcem se zahvaljujemo za izkazano zaupanje v preteklem letu. Voščimo vam veliko zdravlja, osebne sreče in vas vabimo v našo trgovino tudi v letu 2017. Naj medil

Logar
ČEBELARSKA OPREMA

Čebelarska oprema - vse na enem mestu.

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

Delovni čas trgovine:
 od ponedeljka do petka:
 9.00-12.00
 13.00-17.00
 03.01. in 04.01.2017 zaradi inventure zaprto.
 Trgovina bo v januarju ob sobotah ZAPRTO.

LOGAR TRADE d.o.o., Poslovna cona A 41, SI-4208 Šenčur
 Tel.: 04 25 19 410, info@logar-trade.si, www.logar-trade.si

APIS M&D®

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
 tel.: 01/755 12 82, faks: 01/755 73 52

Delovni čas:
 ob delavnikih 9.00-12.00
 16.00-18.00
 Januarja bo trgovina ob sobotah zaprta.
 apis.md@siol.net

 10-SATNI AŽ-PANJ	 NAKLADNI AŽ-PANJ	 PREDELAVA VOSKA V SATNICE SAMO 1,19 EUR/KG	 TRITIAŽNI AŽ-PANJ	 ŽICA ZA SATNIKE 250 g RSF - 4,8 EUR 250 g CINKANE - 2,9 EUR	 PRAŠILČEK AŽ 3-, 5-, 7- IN 9-SATNI	 GRELNIKI ZA MED 187 EUR	 KAKOVOSTNA RSF-TOČILA IN POSODA	 STANDARDNI LR- IN DVOTRETINJSKI LR-PANJ
 KRMILNIK ZA PLASTENKO	 STIMI KOLIČINSKI POPUST za več kot 100 oz. 200 KG							

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah. ■ Sati morajo biti prešteti, sicer menjava ne bo mogoča. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 1,19 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek največ 7,00 EUR/kg. ■ Priznana vzrejališče čebeljih matic Debevec. Sprejemamo naročila. ■ Prodamo čebelje družine na AŽ- in 2/3 LR-satih (Farrar). Sprejemamo naročila.

• Panji so izdelani natančno in kakovostno. • Kakovostna izdelava po ugodni ceni. • Uporabljam vodoodporne materiale in lepila.

Trgovina in proizvodnja: Vrhnika, Opekarska 16

MEDOKOŠT
Vzrejalšče čebeljih matic
Kozjansko

Sprejemam naročila za
ČEBELJE MATICE
paketne roje, zrele matičnike
čebelje družine na LR satju

Matija Koštomaj
Paridol 15, SI - 3224 Dobje pri Planini
gsm 051 325 369
cebelarstvo.medokost@gmail.com
www.apis-mellifera-carnica.eu

PONI RANČ OGRIZEK D.O.O., PE Podčetrtek
Mala Rudnica 6, 3254 Podčetrtek

**NOVA LOKACIJA TRGOVINE V
PODČETRTRKU**

**Zimski delovni čas: Pon. do čet. od
9.00 do 12.00 ure
Pet. od 9.00 do 17.00 ure
Sobota, nedelje in praznike zaprto.**

E-pošta: poniranc.trgovina@gmail.com
Mob.: 031 611 093

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

**TRADICIONALNA IZDELAVA VSEH VRST AŽ PANJEV
NAJBOLJŠI SLOVENSKI SMREKOV LES
ROGLJIČENI (CINKANI) SPOJI
DOSTAVA S HITRO POŠTO**

**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

**NARAVNI MATERIALI
ODLIČNA IZDELAVA**

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
041 420 200 01/755-13-17
E: mizarstvo.krze@gmail.com www.krze.si

Popust za člane ČZS

Wachs HÖDL

Wachsverarbeitung | Imkereiartikel
Deutsch Haseldorf 75 | 8493 Klösch, Avstrija
Telefon & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:
Ponedeljek–petek 8.00–12.00, 13.00–18.00
Sobota 8.00–12.00

Jezik za sporazumevanje: nemščina.
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade, d. o. o., iz Šenčurja in
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor.

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi vašega voska!
Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20 kg surovega voska
ali 50 kg starih satov.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
- Zelo ugodno razmerje med količino in kakovostjo.
- Po želji izdelujemo satnice vseh debelin
in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Velika izbira pripomočkov za
čebelarjenje.

Zapustili so nas

EMIL GORENŠEK
1940–2016

Lani poleti smo se poslovili od našega dolgoletnega člana Emila. Zbolel je za hudo in zahrbtno boleznijo, ki je kljub temu, da je bil borec, ni mogel premagati. Bil je vesten, natančen in marljiv čebelar. Čebelariti je začel leta 1980. Po večini je čebelaril s približno dvajsetimi družinami. Svoje dolgoletne in bogate čebelarске izkušnje je rad delil z drugimi čebelarji, bodisi da jim je pomagal ali svetoval. Dejaven je bil tudi v društvu, saj je bil dolga leta član upravnega odbora. Za svoje delo na področju čebelarstva je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Zahvaljujemo se mu za vse, kar je dobrega storil za naše čebelarje in Čebelarско društvo Kotle. Ohranili ga bomo v lepem spominu! ČD Kotle

PETER BIZJAK
1945–2016

Čebelarji ČD Bled-Gorje smo se 1. maja lani poslovili od spoštovanega čebelarja Petra Bizjaka iz Spodnjih Gorij pri Bledu. Čebelariti je začel leta 1999 ter si na domačem na vrtu nad reko Radovno postavil ličen čebelnjak. En mandat je bil član upravnega odbora društva. Za svoje delo na področju čebelarstva je prejel tudi odličje Antona Janše III. stopnje. Še posebej inovativen je bil pri izdelavi majhnih skrinj za prodajo medu, različnih praktičnih lesenih pripomočkov in ometalnikov za čebele. Še zdaj je svoje medene izdelke prodajal na aprilskih Jurjevih dnevih, ki so jih v Gorjah organizirali ob 110-letnici tamkajšnje čebelarске družine. Spominjali se ga bomo kot iskričevega sogovornika in kot

človeka, zaljubljenega v čebele in življenje. ČD Bled-Gorje

STANKO REPOLUSK
1931–2016

Poslovil se je eden izmed najstarejših članov našega čebelarскеga društva. Čebelariti je začel leta 1954, dve leti pozneje pa je postal tudi član ČD Ruše. Čebelaril je z desetimi AŽ-panji. Bil je eden tistih čebelarjev, ki so bili v sedemdesetih letih 20. stol. zaslužni za postavitev prvega čebelarскеga doma na našem območju. Redno in z velikim veseljem se je udeleževal vseh društvenih dejavnosti. Za svoje delo je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje, leta 2012 pa tudi naziv častnega člana našega čebelarскеga društva. Leto pozneje je za več kot petdeset let čebelarjenja prejel še

zlato značko Čebelarске zvez Slovenije. Pokojnega Stan-ka bomo ohranili v trajnem spominu kot dobrega prijatelja in čebelarja. ČD Ruše

BOJAN GORENJC
1923–2016

Aprila lani smo čebelarji ČD Bled - Gorje izvedeli, da nas je zapustil čebelar Bojan Gorenjc, ki je sicer živel v Mariboru, vendar je poletja z ženo preživel v zaselku Vintgar pri Podhому. Skupaj z ženinim bratom sta čebelarila v 15 nakladnih in AŽ-panjih. Za svoje delo na področju čebelarstva je prejel odličje Antona Janše II. stopnje in značko zvestobe. Kot vestnega čebelarja ga bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

ČD Bled - Gorje

Izdelava prevoznih
čebelnjakov
AŽ- in nakladnih

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si
info@cebelnjaki.si
Telefon: 031 681 589

Čebelarška tehtnica

www.apiscale.eu

- ločen brezžični display
- spremljanje moči družin
- spremljanje donosa medičine
- pravočasno ukrepanje ob rojenju
- pravilno krmljenje
- za vse vrste panjev

samo
95,40 EUR

Matevž Strgar s.p., Primičeva ulica 10a, 1291 Škofljica

MŠ MIZARSTVO ŠTURM

www.mizarstvo-sturm.si
Izdelava čebeljih panjev in ostalega masivnega pohištva

GREGOR ŠTURM s.p.
Podgora 3a
4224 Gorenja vas
gsm: 041 515 005

13. MEDNARODNI ČEBELARSKI SEJEM

RAZSTAVA VINA IN
VINOGRADNIŠKE OPREME

11.-12.2.2017.

SEJEMSKI PROSTOR GUDOVAC

TEL: + 385 (0)43/238-840

FAKS: + 385 (0)43/238-841

e-pošta: caus@bj-sajam.hr

kovacic@bj-sajam.hr

www.bj-sajam.hr

BJELOVARSKI SAJAM d.o.o.
HRVAŠKA ČEBELARSKA ZVEZA

Na Sejemskom prostoru Gudovac v Bjelovarju v organizaciji Bjelovarskega sejma d.o.o. in Hrvaške čebelarke zveze bo 11. in 12. februarja 2017 potekal 13. mednarodni čebelarski sejem.

Sejem bo potekal v treh delih:

1. razstava in prodaja medu ter ostalih čebeljih pridelkov;
2. razstava in prodaja čebelarke opreme ter;
3. izobraževalni del

KONTAKTNI PODATKI ČEBELARKE ZVEZE SLOVENIJE:

Predsednik ČZS: Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si

Vodja služb ČZS: Lidija Senič, vodja služb ČZS: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si

Priznana rejska organizacija: Peter Kozmus, strokovni vodja PRO: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si

Opazovalno-napovedovalna služba: Jure Justinek, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, jure.justinek@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, <https://ecelebar.czs.si/User/Login?returnUrl=>

Svetovalci specialisti za tehnologijo čebelarjenja:

Vlado Auguštin: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si

Aleš Bozovičar: 01/729 61 12, 030/604 015, ales.bozovicar@czs.si

Svetovalci specialisti za ekonomiko

Tanja Magdič: 01/729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si

Nataša Klemencič Štrukelj: 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si

Svetovalci specialisti za zagotavljanje varne hrane

Andreja Kandolf Borovšak: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si

Nataša Lilek: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si

Tomaž Samec: 01/729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si

Uredništvo: Marko Borko, vodja izobraževanja in usposabljanja: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicelebar.php

Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si,

Matej Mandelj, tajnik: 041/337 854, matej.mandelj@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si,

Zlatica Kovačević, administrativna delavka: 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si

Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi delovni četrtek v mesecu med 13. in 17. uro): 01/729 61 11, cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php

Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si

Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php

KONTAKTNI PODATKI VETERINARKE FAKULTETE – NACIONALNEGA VETERINARKEGA INŠTITUTA:

Enota Murska Sobota, Noršinska cesta 35, 9000 Murska Sobota:

Lidija Mataž, 02/521 19 91, 031/622 730, lidija.mataz@vf.uni-lj.si in Mojca Nushol, 02/521 19 91, 041/363 754, mojca.nushol@vf.uni-lj.si

Enota Maribor - Ptuj, Šentiljska cesta 109, 2000 Maribor: Vida Lešnik, 02/228 37 38, 041/645 792, vida.lesnik@vf.uni-lj.si

Enota Celje, Trnoveljska cesta 1, 3000 Celje: Alenka Jurič, 03/428 16 35, 041/900 005, alenka.juric@vf.uni-lj.si

Enota Novo mesto, Šmarješka cesta 2, 8000 Novo mesto: Anita Vraničar Novak, 07/332 51 17, 041/649 495, anita.vranicar@vf.uni-lj.si in Martina Žagar, 07/332 51 17, 041/807 740, martina.zagar@vf.uni-lj.si

Enota Ljubljana, Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana: Martina Škof, 01/477 93 71, 041/650 158, martina.skof@vf.uni-lj.si

Enota Kranj, Kranjska cesta 16, 4202 Naklo: Mira Jenko Rogelj, 04/277 06 20, 041/645 769, mira.jenkorogelj@vf.uni-lj.si

Enota Nova Gorica (pisarna Sežana), Pri hrastu 18, 5000 Nova Gorica: Suzana Skerbiš, 05/936 67 70, 041/645 763, suzana.skerbis@vf.uni-lj.si

Enota Nova Gorica, Pri hrastu 18, 5000 Nova Gorica: Ivo Planinc, 05/338 37 00, 041/740 805, ivo.planinc@vf.uni-lj.si

ApiSlovenija

40. dnevi čebelarstva v Celju

Celje, Celjski sejem, 11.-12. marec 2017

Največje, že 40. srečanje čebelarjev in vseh ljubiteljev čebel v regiji! Na njem boste lahko:

- izmenjali izkušnje in znanja s čebelarskimi kolegi,
- predstavili najnovejše izdelke, pripomočke in opremo za čebelarjenje ter
- izrabili možnost ugodnih nakupov na mednarodni prodajni razstavi.

V soboto, 11. marca 2017, bo osrednja strokovna tema »Kako do zdravih in močnih čebeljih družin?«, v nedeljo, 12. marca 2017, pa bo osrednja strokovna tema namenjena dobrim čebelarskim praksam.

PROGRAM:

SOBOTA, 11. MAREC

9.00–18.00: Prodajna razstava (sejemska dvorana D in E)

10.00–10.30: ODPRTJE POSVETOVANJA IN POZDRAVNI NAGOVORI

10.30–14.00: OSREDNJA TEMA: KAKO DO ZDRAVIH IN MOČNIH ČEBELJIH DRUŽIN?

- **Philip McCabe, predsednik Apimondie** – *Usmeritve svetovne čebelarske organizacije Apomondia*
- **Mariya Gabriel, evropska poslanka iz Bolgarije** – *Delo na področju čebelarstva v okviru odbora Evropskega parlamenta za kmetijstvo in razvoj podeželja*
- **Dr. Antonio Nanetti, CRA** – *Svet za raziskave in eksperimente v kmetijstvu, Raziskovalna enota za čebelarstvo in svilogojstvo – Zdrave čebele – prvi pogoj za močne čebelje družine*
- **Boštjan Noč, predsednik ČZS** – *Moje izkušnje s prekinitvijo zaleganja, predvsem vpliv na živalnost družin jeseni, pozimi in spomladi ter vpliv na donos medu*
- **Werner G. Hohl, BeeVital** – *Predstavitev NOVEGA zdravila proti varozi Varromed*

NEDELJA, 12. MAREC

9.00–18.00: Prodajna razstava (sejemska dvorana D in E)

9.45–10.00: Razglasitev zmagovalcev mednarodnega natečaja čebelarske fotografije ČZS 2016

10.00–13.00 OSREDNJA TEMA: DOBRA ČEBELARSKA PRAKSA

- **Jernej Majcen** – *Pridobivanje matičnega mlečka*
- **Tomaž Samec** – *Kako do kakovostnega propolisa v AŽ-panju?*
- **Franc Kobe** – *Pridobivanje medu v deviškem satju*
- **Franc Gosar** – *Moj način vzreje rezervnih družin*
- **Tone Kumer in sodelavci na plemenilni postaji Lučka Bela** – *Moj način čebelarjenja v AŽ-panju ter pomembnost selekcijskega dela*
- **Žan Podbregar** – *Moj način čebelarjenja v LR-panju*
- **Danilo Bedek** – *Kako čebelariti s 300 in več čebeljimi družinami?*
- **Roman Košale** – *Moj način trženja čebeljih pridelkov*
- **Walter Haefeker** – *Pot do idealnega zdravljenja varoze*

Vsako predavanje bo trajalo približno 20 min.

Organizator si pridržuje pravico do spremembe programa.

Informacije: Nina Ermenc Pangerl, tel.: 03/543 32 00
nina.ermenc@ce-sejem.si, www.czs.si, www.ce-sejem.si

